

WYDAWNICTWO
SZKOLNE
PWN

1. Próbny egzamin maturalny z geografii (styczeń 2005). Arkusz I.

Mapa: Góry Stołowe.

Zadania od 1 do 11 rozwiąż, korzystając z mapy „Góry Stołowe” w skali 1 : 50 000.

Zadanie 1. (3 pkt)

Uzupełnij zdania nazwami obiektów geograficznych położonych na obszarze Parku Narodowego Gór Stołowych lub w pobliżu jego granic.

Najwyższym szczytem Gór Stołowych jest a)
(919 m n. p. m.), który wznosi się na północ od miejscowości b)
Na wierzchołku, w bliskim sąsiedztwie Kręgielnego Traktu, znajduje się rezerwat przyrody
c), a na SE od tego rezerwatu wznosi się
skała d) (751 m n.p.m.).
Przez południowo-wschodnią część Parku Narodowego Gór Stołowych płynie potok
e), a na południe od niego rozciąga się niezbyt wysoki,
wznoszący się na wysokość 733 m n.p.m., f)

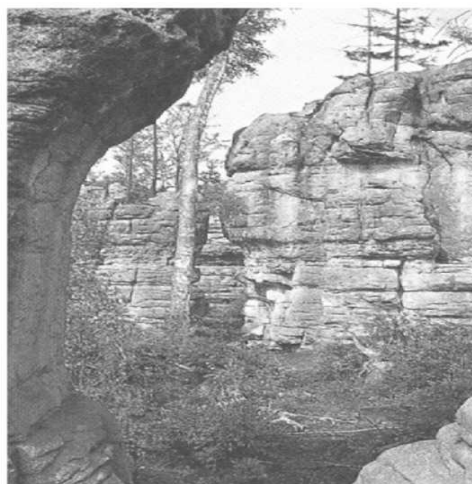
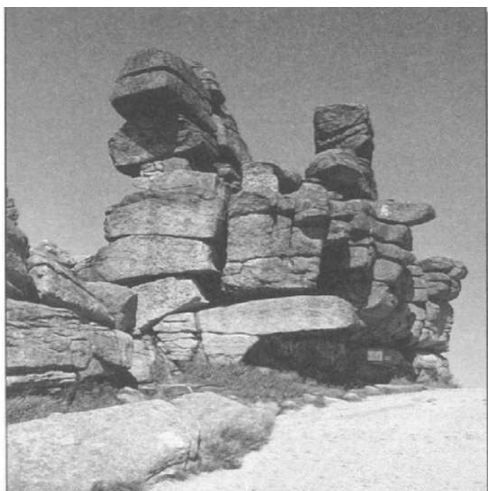
Zadanie 2. (3 pkt)

Spośród podanych zdań wybierz i podkreśl tylko te, które są prawdziwe i charakteryzują Góry Stołowe.

- A. Góry Stołowe to typowe góry o budowie płytowej.
- B. Najważniejszą skałą Gór Stołowych jest bazalt.
- C. Góry Stołowe charakteryzuje inwersyjna budowa rzeźby.
- D. Góry Stołowe mają budowę płaszczwinową.
- E. Kształty form skalnych w Górach Stołowych to skutek wietrzenia chemicznego.
- F. Góry Stołowe zbudowane są z piaskowca ciosowego.

Zadanie 3. (3 pkt)

Korzystając z zamieszczonych fotografii oraz mapy, podaj trzy elementy rzeźby, charakterystyczne dla obszaru Parku Narodowego Gór Stołowych.

Źródło: Praca zbiorowa pod redakcją Puskarza J., *Geografia, Encyklopedia szkolna PWN*, PWN, Warszawa, 2003.
Grudzińska D., Kowalik W., Krynicka - Tarnacka T., *Świat i Polska, Środowisko przyrodnicze*, SOP, Toruń, 2003.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 4. (3 pkt)

Powierzchnia Parku Narodowego Gór Stołowych po stronie polskiej wynosi 48 km^2 . Oblicz, jego powierzchnię na mapie w skali 1 : 50 000. Zapisz obliczenia i odpowiedź.

Miejsce na obliczenia

Odpowiedź

Zadanie 5. (2 pkt)

Podczas wędrówek po Kotlinie Kłodzkiej dotarłeś do miejscowości Łężyce i planujesz wycieczkę niebieskim szlakiem do rezerwatu przyrody Wielkie Torfowisko Batorowskie.

Oblicz różnicę wysokości jaką musisz pokonać, wyruszając z najniżej położonej części tej miejscowości (560 m n.p.m.) do rezerwatu przyrody (710 m n.p.m.). Zapisz obliczenia i odpowiedź.

Miejsce na obliczenia

Odpowiedź

Zadanie 6. (3 pkt)

Szosa Stu Zakrętów należy do jednych z najbardziej turystycznie atrakcyjnych dróg, które prowadzą przez Park Narodowy Gór Stołowych. Na podstawie mapy podaj trzy przyczyny turystycznej atrakcyjności tej drogi.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 7. (4 pkt)

Zaproponuj wycieczkę pieszą po parku narodowym, szlakiem turystycznym (lub szlakami turystycznymi w przypadku ich łączenia się), z którego najlepiej można obserwować krajobraz Gór Stołowych. Swoją propozycję uzasadnij, podając trzy argumenty.

Propozycja:

Uzasadnienie:

.....
.....
.....

Zadanie 8. (5 pkt)

Oceń znaczenie (przyrodnicze, społeczne) ścieżek dydaktycznych i spacerowych, które poprowadzono przez park narodowy oraz tereny do niego przylegające. Oceniając, podaj pięć argumentów.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 9. (1 pkt)

Podaj dwa zagrożenia dla Parku Narodowego Gór Stołowych, wynikające z eksploatacji surowców skalnych w jego sąsiedztwie.

1.....

2.....

Zadanie 10. (4 pkt)

Uzasadnij, dlaczego Radków i okolice mogą być uznane za atrakcyjne miejsca dla turystów. Uzasadniając, podaj cztery przyczyny.

.....
.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 11. (3 pkt)

Drogi: Praski Trakt i Kręgielny Trakt w minionych wiekach ze względu na położenie obszaru, przez który prowadzą, spełniały rolę strategiczną. Obecnie ich znaczenie ogranicza się do ruchu lokalnego. Utworzenie Parku Narodowego Gór Stołowych wiąże się z potrzebą zmian w wykorzystaniu dróg, które prowadzą przez jego obszar. Zaproponuj trzy zmiany wykorzystania części Praskiego Traktu i Kręgielnego Traktu, położonych na obszarze parku.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Egzamin maturalny z geografii (maj 2005). Poziom podstawowy.
Mapa: Babia Góra- Zawoja.

Zadania 1-14 rozwiąż, korzystając z mapy Babia Góra - Zawoja.

Zadanie 1. (1 pkt)

Zapisz skalę liczbową mapy „Babia Góra” w postaci skali mianowanej.

Skala mianowana -

Zadanie 2. (1 pkt)

Wydzielony z Babiogórskiego Parku Narodowego teren przysiółka Sulowa Cyrhel ma na mapie 1 cm² powierzchni. Podaj, jaką powierzchnię zajmuje ten obszar w terenie.

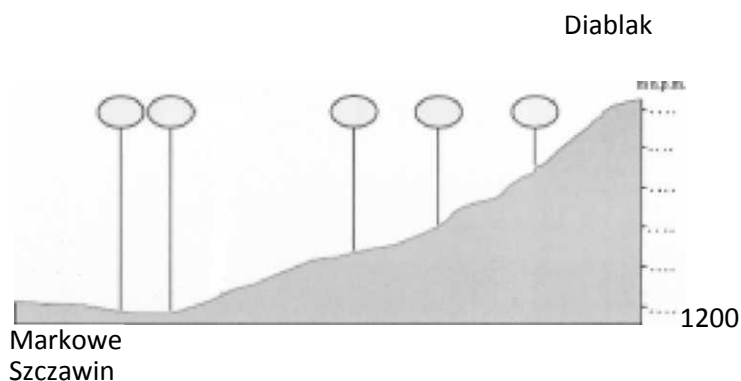
Obliczenia:

Powierzchnia przysiółka Sulowa Cyrhel wynosi -

Zadanie 3. (2 pkt)

Poniższy przekrój topograficzny wykonano wzdłuż żółtego szlaku turystycznego ze schroniska w Markowych Szczawinach (D1) na Diablak. Wpisz w zaznaczone na rysunku miejsca (elipsy) numery, którymi oznaczono następujące obiekty:

- 1 - Dejakowy Potok
- 2 - źródło potoku Szumiąca Woda
- 3 - rozgałęzienie szlaków turystycznych
- 4 - koniec lasu
- x - wpisz w puste miejsca

Zadanie 4. (1 pkt)

Opisz na przekroju w zadaniu nr 3 skalę pionową, wpisując stosowne wartości liczbowe.

Zadanie 5. (2 pkt)

Oblicz, jaką różnicę wysokości musi pokonać turysta na odcinku trasy od źródła potoku Szumiąca Woda (E2) na Diablak (szczyt Babiej Góry).

Wysokość bezwzględna źródła

Różnica wysokości.....

Zadanie 6. (2 pkt)

Podaj nazwę metody prezentacji zjawisk, za pomocą których na mapie „Babia Góra” przedstawiono:

- a) występowanie lasów -
- b) obiekty noclegowe -
- c) wysokości nad poziom morza -

Zadanie 7. (2 pkt)

Turyści często wychodzą na Babią Górę, by podziwiać z niej wschód Słońca. Na podstawie mapy podaj dwie cechy krajobrazu decydujące o tym, że jest to jedno z najbardziej widokowych miejsc w Polsce.

.....

.....

.....

Zadanie 8. (2 pkt)

Zaznacz, na której z podanych niżej kulminacji pasma Babiej Góry, Słońce góruje najwcześniej. Odpowiedź krótko uzasadnij.

- a) Diablak
- b) Gówniak
- c) Kępa
- d) Sokolica

Uzasadnienie:

.....

.....

Zadanie 9. (2 pkt)

Podaj trzy cechy zagospodarowania terenu w obszarze pola B2.

1.....

2.....

3.....

Zadanie 10. (3 pkt)

Korzystając z mapy oraz zamieszczonego niżej schematu, wykonaj zadania:

- a. Na podstawie analizy przebiegu poziomicy zaznacz na schemacie w pustych okienkach: stok północny (N) i południowy (S). Uzasadnij swój wybór.

Uzasadnienie:

.....

.....

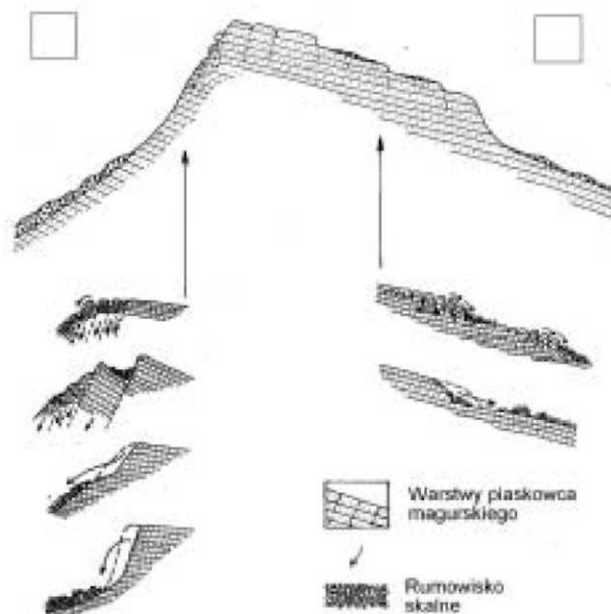
- b. Podaj jeden z czynników, który zadecydował o odmiennym ukształtowaniu obu stoków ?

.....

- c. Podaj przykład ruchów masowych występujących w rejonie Babiej Góry.

.....

„Ruchy masowe w wysoko wzniesionej części Babiej Góry”

Źródło: Matka niepogód, A. Łajczak, [w]: *Babiogórskie ścieżki*, 1995 r., Poznań, Redakcja Wydawnictw Turystycznych.

Zadanie 11. (6pkt)

Mieszkasz w DT PTTK Hanka (B2). Wybierasz się zielonym szlakiem do schroniska PTTK na Markowych Szczawinach. Na podstawie mapy opisz przebieg pieszej wędrówki, uwzględniając: kierunek marszu, rodzaje dróg, pokrycie terenu, mijane po drodze obiekty istotne dla turysty.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 12. (3 pkt)

Podaj przykłady walorów środowiska przyrodniczego lub zagospodarowania terenu obszaru przedstawionego na mapie, umożliwiające rozwój turystyki:

a. Pieszej

.....

.....

b. Narciarskiej

.....

.....

c. Wspinaczkowej

.....

.....

Zadanie 13. (3 pkt)

Podaj po jednym przykładzie konsekwencji ekonomicznych, społecznych i przyrodniczych rozwoju turystyki w terenie przedstawionym na mapie.

Konsekwencje ekonomiczne:.....

.....

Konsekwencje społeczne: :.....

.....

Konsekwencje przyrodnicze: :.....

.....

Zadanie 14. (2 pkt)

Na podstawie mapy opisz układ przestrzenny Zawoi, między przysiółkami Widły i Składy wyjaśniając, co zdecydowało o takim rozmieszczeniu zabudowy.

.....

.....

.....

3. Materiał diagnostyczny z geografii (grudzień 2005). Poziom podstawowy.**Mapa: Tatrzański Park Narodowy.**

Na podstawie fragmentu mapy turystycznej Tatrzańskiego Parku Narodowego oraz własnej wiedzy wykonaj zadania 1.-11.

Zadanie 1. (2 pkt)

Na podstawie zamieszczonych w tabeli opisów, rozpoznaj obiekty na mapie i wpisz ich nazwy geograficzne.

L.p.	Opis obiektu	Nazwa obiektu
1.	Przełęcz położona na SE od Kasprowego Wierchu na wysokości 1952 m n.p.m. Oddziela Tatry Wysokie od Tatr Zachodnich.	
2.	Masyw w Tatrach Wysokich. Położony jest na SE od Koszystej i na S od Doliny Waksmundzkiej. Rozciąga się z SW na NE.	
3.	Dolina, którą wiedzie czarny szlak z Doliny Chochołowskiej na Siwą Przełęcz.	
4.	Polana, do której prowadzi trasa rowerowa z Kuźnic, a na otaczających ją stokach znajdują się wyciągi narciarskie.	

Zadanie 2. (2 pkt)

Wpisz po jednej nazwie własnej trzech różnych elementów sieci hydrograficznej znajdujących się na mapie w kwadracie B4.

1.
2.
3.

Zadanie 3. (1 pkt)

Fotograf wykonał poniższe zdjęcie stojąc przed schroniskiem nad Morskim Okiem.

Podaj w jakim kierunku fotograf skierował obiektyw aparatu, aby wykonać to zdjęcie.

.....

Zadanie 4. (1 pkt)

Zmierz na mapie odcinek drogi Pod Reglami między Doliną za Bramką a Doliną Strążyską (od zielonego do czerwonego szlaku). Oblicz jego długość w terenie. Zapisz obliczenia.

Miejsce na obliczenia:

Odpowiedź:

Zadanie 5. (2 pkt)

Powierzchnia Morskiego Oka wynosi 35 ha (1 ha = 10 000 m²).
Oblicz powierzchnię, jaką zajmuje Morskie Oko na mapie w skali 1:75 000. Zapisz obliczenia.

Miejsce na obliczenia:

Odpowiedź:

Zadanie 6. (1 pkt)

Oblicz różnicę wysokości między Kuźnicami (1010 m n.p.m.) a szczytem Kasprowego Wierchu.
Zapisz obliczenia.

Miejsce na obliczenia:

Odpowiedź:

Zadanie 7. (2 pkt)

Wymień cztery obiekty antropogeniczne występujące w kwadratach A3 i B3, które sprzyjają uprawianiu sportów zimowych.

1.....

2.....

3.....

4.....

Zadanie 8. (2 pkt)

Wędrujesz Doliną Kościeliską do schroniska na Małej Polanie Ornaczańskiej. Podaj cztery przyrodnicze walory turystyczne występujące na tym odcinku Doliny Kościeliskiej.

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....

Zadanie 9. (2 pkt)

Podaj przykłady dwóch zagrożeń przyrodniczych, które mogą mieć wpływ na bezpieczeństwo turystów wędrujących po tatrzańskich szlakach. Zaproponuj dwa działania, które należy podjąć w celu uniknięcia tych zagrożeń.

Przykłady zagrożeń:

- 1.....
- 2.....

Przykłady działań:

- 1.....
- 2.....

Zadanie 10. (2 pkt)

W związku z dużą atrakcyjnością turystyczną Tatrzańskiego Parku Narodowego na jego terenie występują problemy gospodarcze, społeczne i ekologiczne. Sformułuj cztery przykłady tych problemów (mogą to być problemy jednego rodzaju lub różne rodzaje problemów).

Przykłady problemów:

1.
2.
3.
4.

Zadanie 11. (1 pkt)

Zaznacz, wybierając spośród podanych, trzy określenia, które dotyczą funkcji lasów w Tatrzańskim Parku Narodowym.

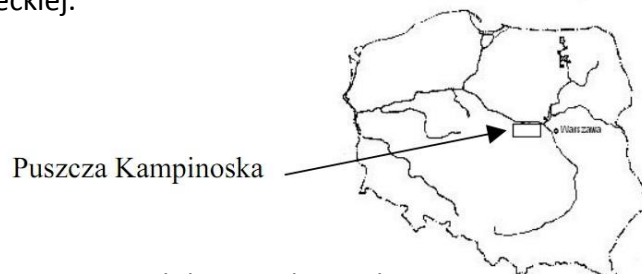
- A. Zatrzymują część wód opadowych, opóźniają ich spływ, zmniejszając skutki powodzi.
- B. Są źródłem drewna dla przemysłu drzewnego.
- C. Chronią glebę przed erozją i obniżaniem poziomu wód gruntowych.
- D. Dostarczają dla celów przemysłowych owoców runa leśnego.
- E. Wydzielają tlen i olejki eteryczne oraz oddziałują korzystnie na zdrowie człowieka.
- F. Są miejscem polowań na występującą w nich zwierzyne.

4. Egzamin maturalny z geografii (styczeń 2006). Poziom podstawowy.

Mapa: Fragment Kampinoskiego Parku Narodowego.

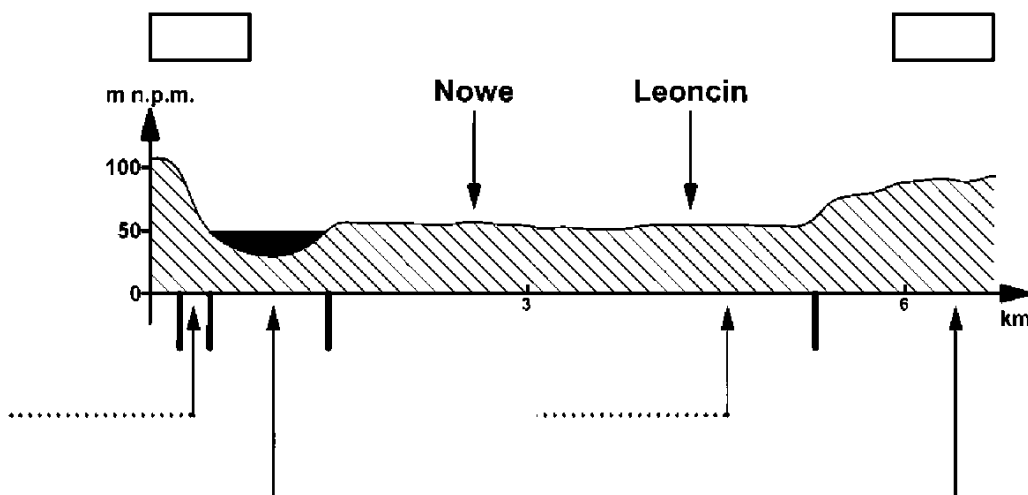
Zadanie od 1. do 16. wykonaj, wykorzystując załączoną barwną mapę w skali 1:50000 oraz własną wiedzę.

Załączona barwna mapa przedstawia fragment pradoliny warszawsko-berlińskiej oraz Puszczy Kampinoskiej położonej na Nizinie Mazowieckiej.

Zadanie 1. (3 pkt)

Schematyczny rysunek przedstawia profil terenu przez dolinę Wisły na obszarze objętym mapą.

a) Wpisz w puste pola na rysunku oznaczenia kierunków geograficznych przebiegu profilu, wybierając je z podanych: N, W, S, E.

b) Wpisz w wyznaczonych miejscach nazwy elementów doliny, wybierając je z podanych poniżej.
terasa nadzalewowa, koryto rzeki, strome zbocze, terasa zalewowa

Zadanie 2. (3 pkt)

Wykorzystaj mapę i zaznacz trzy cechy charakteryzujące pradolinę.

- A. Szerokie, płaskie dno.
- B. Wąska dolina o wyraźnych krawędziach.
- C. Gęsta sieć cieków powierzchniowych w dnie doliny.
- D. Niewielka szerokość koryta rzeki w porównaniu do szerokości pradoliny.
- E. Dolina V-kształtna o stromych zboczach

Zadanie 3. (3 pkt)

a) Na podstawie mapy podaj kierunek biegu Wisły na odcinku rzeki na zachód od Smoszewa (Smoszewo - pole A3).

.....

b) Podaj dwie cechy koryta Wisły przedstawionego na mapie.

1.....

2.....

Zadanie 4. (3 pkt)

Oblicz, ile wynosi w terenie szerokość Wisły na zaznaczonym na mapie odcinku AB. Przedstaw obliczenia.

Miejsce na obliczenia:

Szerokość Wisły wynosi:

Zadanie 5. (1 pkt)

Zakreśl literę, którą oznaczono dominującą działalność rzeźbotwórczą charakterystyczną dla środkowego biegu Wisły przedstawionego na mapie.

- A. Erozja wsteczna prowadząca do zmiany koryta rzecznego.
- B. Erozja boczna i akumulacja osadów w korycie rzeki.
- C. Erozja wgłębna nadająca dolinie rzecznej charakterystyczny kształt litery V.
- D. Erozja wgłębna i osadzanie materiału rzecznego w postaci dużych otoczków.

Zadanie 6. (2 pkt)

Podaj dwie przyrodnicze przyczyny powodzi w dolinie Wisły w jej środkowym biegu.

- 1.....
.....
- 2.....
.....

Zadanie 7. (3 pkt)

Wymień trzy działania człowieka przyczyniające się do wzrostu zagrożenia powodzią w dolinach rzek.

- 1.....
- 2.....
- 3.....

Zadanie 8. (3 pkt)

Wykorzystaj treść mapy i podaj trzy różnice między miejscowościami Leoncin (pole C4) a Miączynek (pole B1, B2). Uwzględnij różnice w położeniu tych miejscowości (geograficznym, komunikacyjnym) i cechach zabudowy.

- 1.....
- 2.....
- 3.....

Zadanie 9. (4 pkt)

Na podstawie mapy dobierz do podanych w tabeli opisów odpowiednią nazwę miejscowości lub miejsca szczególnie godnego zwiedzania, wybraną z podanych poniżej.

Leoncin, Miączynek, Wilków, Wilków Polski, Rybitew.

Lp.	Opis	Nazwa miejscowości lub miejsca
1.	Miejsce szczególnie godne zwiedzania, położone na terenie Kampinoskiego Parku Narodowego w sąsiedztwie wysokich wydym, na południowy zachód od Kościelnej Drogi.	
2.	Miejscowość położona w lewobrzeżnej części doliny wzdłuż drugorzędnej drogi.	
3.	Miejscowość położona na północnej krawędzi pradoliny warszawsko-berlińskiej.	
4.	Miejscowość położona na obszarze terasy zalewowej Wisły, na rozwidleniu dróg i turystycznych tras rowerowych.	

Zadanie 10. (3 pkt)

a) Wyjaśnij, podając dwie przyczyny, dlaczego ramiona większości wydym w Kampinoskim Parku Narodowym skierowane są na zachód, a środkowa część wydym wysunięta jest do przodu.

1.....

.....

2.....

.....

b) Podaj nazwę rodzaju wydym występujących w Kampinoskim Parku Narodowym.

.....

Zadanie 11. (1 pkt)

Odszukaj na mapie wydymę oznaczoną X i oblicz jej wysokość względną. Zapisz wykonywane obliczenia.

Miejsce na obliczenia:

Wysokość względna wynosi:

Zadanie 12. (2 pkt)

Zaznacz litery, którymi oznaczono:

- a) typ gleby, która najczęściej wykształca się z piasków wydymowych,
- b) nazwę drzewa charakterystycznego dla borów porastających piaski wydymowe.

A. brunatna,

E. dąb,

B. bielica,

F. sosna,

C. rędzina,

G. brzoza,

D. mada,

H. wierzba.

Zadanie 13. (2 pkt)

Podaj dwie formy ochrony przyrody, inne niż park narodowy, występujące na obszarze przedstawionym na mapie.

1.....

2.....

Zadanie 14. (3 pkt)

Zaznacz trzy z podanych niżej form działalności gospodarczej, które mogą być zlokalizowane w strefie ochronnej (otulinie) Kampinoskiego Parku Narodowego z punktu widzenia racjonalnej gospodarki człowieka w środowisku.

- A. uprawa ziół,
- B. ferma drobiu (około 1000 sztuk),
- C. młyn wodny,
- D. gospodarstwo agroturystyczne,
- E. przetwórnia owoców i warzyw.

Zadanie 15. (3 pkt)

Zadanie wykonaj na podstawie zamieszczonego poniżej tekstu.

„Symbolem Kampinoskiego Parku Narodowego jest łoś. Łoś żył w Puszczy Kampinoskiej do początków XIX wieku. Intensywne polowania doprowadziły do całkowitego wyginięcia tych zwierząt. W 1951 roku sprowadzono pięć łosie z ZSRR i umieszczono je w specjalnie przygotowanej zagrodzie, zapewniając zwierzętom wyżywienie i opiekę. Łosie poczuły się w puszczy dobrze, szybko się rozmnażały i stopniowo wypuszczano je na wolność. Obecnie na terenie puszczy żyje około 120 łosie, przebywają one głównie na mokradłach puszczańskich. Podobnie udało się restytucja bobrów na terenie Kampinoskiego Parku Narodowego. Obecność już prawie 80 bobrów jest bardzo cenna dla puszczy. Ich działalność przyczynia się do poprawy naturalnej retencji wodnej, zniszczonej wieloletnią nieprzemyślaną melioracją odwadniającą, prowadzoną przed powstaniem parku narodowego.

Większość borów w Puszczy Kampinoskiej ma mało naturalny charakter. Pochodzą one z monokulturowych zalesień. Są to bory suche, wymagające od leśników znacznej przebudowy w celu przywrócenia tym terenom ich stanu naturalnego. Prowadzone badania wykazały, że drzewostany iglaste powinny zajmować tylko około 1/3 części całej powierzchni puszczy, pozostały zaś obszar winny pokrywać zespoły lasów liściastych. W rezerwach ścisłych przebudowę drzewostanu prowadzi sama przyroda i las zmienia się szybko w drodze naturalnej sukcesji. Poza rezerwatami konieczna jest praca leśników”. *Źródło: opracowanie własne*

a) Podaj dwa przykłady działań podejmowanych przez człowieka w celu przywrócenia naturalnego charakteru Puszczy Kampinoskiej.

- 1.....
- 2.....

b) Wyjaśnij, na czym polega restytucja kampinoskiej fauny.

.....

.....

Zadanie 16. (2 pkt)

Od 1975 roku państwo wykupuje prywatne grunty położone w granicach Kampinoskiego Parku Narodowego. Do końca 2001 roku wykupiono 10485 ha. Pozostało jeszcze do wykupienia około 3300 ha. Spośród planowanych do wykupu 67 wsi dwie zostały wykupione w całości. Wyjaśnij, w jakim celu państwo wykupuje grunty na terenie Kampinoskiego Parku Narodowego. Podaj dwa powody takiego działania.

- 1.....
- 2.....

5. Egzamin maturalny z geografii (maj 2006). Poziom podstawowy.

Mapa: Pieniński Park Narodowy.

Do rozwiązywania zadań od 1. do 10. wykorzystaj załączoną barwną mapę Pienińskiego Parku Narodowego oraz własną wiedzę.

Zadanie 1. (2 pkt)

Odszukaj na mapie i wpisz do tabeli nazwy niżej opisanych obiektów.

Lp.	Opis obiektu	Nazwa obiektu
1.	Miejscowość położona przy granicy Pienińskiego Parku Narodowego, w której znajdują się ruiny zamku w sąsiedztwie uroczyska.	
2.	Przełęcz położona na wysokości 695 m n.p.m. przy północnej granicy parku narodowego.	
3.	Wąwóz pomiędzy Macelową i Gołą Górą, którego dnem płynie Macelowy Potok.	
4.	Miejscowość z przystanią flisacką, położona na granicy parku narodowego.	

Zadanie 2. (2 pkt)

Oblicz, na jakiej wysokości n.p.m. położone jest lustro wody w Jeziorze Czorszyńskim, jeżeli wysokość względna pomiędzy szczytem Piekiełko a brzegiem tego jeziora wynosi 148 m. Zapisz obliczenia.

Miejsce na obliczenia:

Odpowiedź:

Zadanie 3. (1 pkt)

Długość tamy, która oddziela Jezioro Czorszyńskie od Jeziora Sromowieckiego, wynosi na mapie 1,5 cm. Oblicz długość tej tamy w terenie i zakresł poprawną odpowiedź.

Miejsce na obliczenia:

A. 750 m

B. 375 m

C. 3750 m

D. 275 m

Zadanie 4. (2 pkt)

Podaj po dwa przykłady korzyści i zagrożeń dla środowiska przyrodniczego lub działalności człowieka wynikających z budowy i funkcjonowania Jeziora Czorszyńskiego na Dunajcu.

Korzyści:

1.....

2.....

Zagrożenia:

1.....

2.....

Zadanie 5. (2 pkt)

Podaj dwa walory przyrodnicze i dwa walory zagospodarowania turystycznego świadczące o atrakcyjności turystycznej Pienin.

A. Walory przyrodnicze

1.....

2.....

B. Walory zagospodarowania turystycznego

1.....

2.....

Zadanie 6. (1 pkt)

Odczytaj z mapy i podaj, na jakiej wysokości nad poziomem morza znajduje się źródło potoku wpadającego do Jeziora Czorszyńskiego i oznaczonego na mapie literą Z.

.....

Zadanie 7. (1 pkt)

Pasma Pienin zbudowane jest z wapieni.

Zaznacz opis, który wyjaśnia warunki powstawania tych skał.

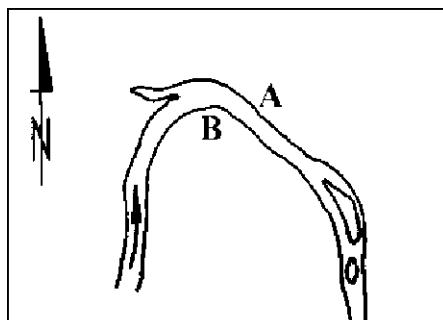
Skały wapienne powstały w wyniku

- a) krystalizacji lawy na powierzchni Ziemi.
- b) wietrzenia fizycznego innych skał, a następnie scalania ziaren skalnych.
- c) nagromadzenia na dnie zbiornika morskiego szkieletów i muszli zwierząt.
- d) nagromadzenia szczątków roślin na obszarach bagiennych.

Zadanie 8. (1 pkt)

Na rysunku przedstawiono zakole Dunajca u podnóża Macelowej Góry (804 m n.p.m.).

skala 1: 25 000

Odszukaj zakole na mapie i podaj, w którym miejscu - oznaczonym na rysunku literami A i B - przeważa proces erozji bocznej, a w którym proces akumulacji rzecznej.

erozja boczna

akumulacja rzeczna

Zadanie 9. (1 pkt)

Budowa zespołu zbiorników wodnych wymusiła przeprowadzenie drogi przez obszar Pienińskiego Parku Narodowego łączącej Krośnicę Niżnią i Niedzicę.

Podaj dwa zagrożenia związane z jej użytkowaniem w obszarze chronionym.

1.....

2.....

Zadanie 10. (2 pkt)

Przekreśl w poniższych nawiasach określenia błędne, tak aby cechy klimatu na podanym obszarze były opisane prawidłowo.

W szczytowych partiach Pienin w porównaniu ze Sromowcami Wyżnymi położonymi nad Dunajcem

- a. suma rocznych opadów jest (niższa / wyższa).
- b. roczna amplituda temperatury powietrza jest (niższa / wyższa).
- c. ciśnienie atmosferyczne jest (niższe / wyższe).
- d. średnia temperatura roczna jest (niższa / wyższa).

**6. Próbný egzamin maturalny z geografii (listopad 2006). Poziom podstawowy.
Mapa: Góry Stołowe.**

Zadania 1 - 9 wykonaj na podstawie załączonej mapy turystycznej „Góry Stołowe”.

Zadanie 1. (2 pkt)

- a. Podaj nazwę województwa, które obejmuje obszar przedstawiony na mapie turystycznej. Wymień jego stolicę.

Województwo Stolica

- b. Obszar przedstawiony na mapie turystycznej graniczy z jednym z państw sąsiadujących z Polską.

Wpisz na poniższej mapie w odpowiednim miejscu nazwę tego państwa

Zadanie 2. (2 pkt)

Wybierasz się na pieszą wędrówkę ze schroniska PTSM w Łężycach (pole D5) do Lisiej Przełęczy (pole C4/C5) przez Skały Puchacza i Kopę Śmierci. Większość drogi pokonujesz idąc niebieskim szlakiem.

Odszukaj na mapie i zapisz nazwę oraz wysokość bezwzględną najwyższego wzniesienia na trasie wędrówki. Oblicz różnicę wysokości między tym wzniesieniem a schroniskiem PTSM w Łężycach. Zapisz wykonywane obliczenia.

Nazwa i wysokość bezwzględna wzniesienia:

Miejsce na obliczenia:

Różnica wysokości:

Zadanie 3. (2 pkt)

Na podstawie mapy uzupełnij zdania:

Jesteś na parkingu w Karłowie. Na masyw Szczelińca Wielkiego wędrujesz najkrótszą drogą szlakami koloru i Aby nie powtarzać w drodze powrotnej tej samej trasy, wracasz na parking szlakami koloru i

Zadanie 4. (1 pkt)

Widok na Szczeliniec Mały i Szczeliniec Wielki

Korzystając z mapy i fotografii podkreśl poprawną odpowiedź.

Osoba, wykonująca tę fotografię, znajdowała się

- A. na północ od Szczelińca Małego i Szczelińca Wielkiego.
- B. na południe od Szczelińca Małego i Szczelińca Wielkiego.
- C. na wschód od Szczelińca Małego i Szczelińca Wielkiego.
- D. na zachód od Szczelińca Małego i Szczelińca Wielkiego.

Zadanie 5. (3 pkt)

Zaproponuj trasę wędrowki szlakami turystycznymi ze szczytu Szczelińca Wielkiego do rezerwatu „Błędne Skały”.

Zapisz przebieg trasy, podając kolory szlaków i dwa charakterystyczne punkty na trasie. Podaj dwa argumenty uzasadniające atrakcyjność turystyczną wybranej trasy.

Trasa:
.....
.....
.....

Uzasadnienie przebiegu trasy:

1.
.....
.....
2.
.....
.....

Zadanie 6. (2 pkt)

Oblicz odległość w terenie w linii prostej między schroniskiem na Szczelińcu Wielkim a parkingiem przy rezerwacie Błędne Skały. Wynik podaj w km. Zapisz wykonywane obliczenia.
Miejsce na obliczenia:

Odległość w terenie: km.

Zadanie 7. (2 pkt)

Na podstawie mapy turystycznej i własnej wiedzy przedstaw dwa przykłady zależności między środowiskiem przyrodniczym a działalnością człowieka na obszarze przedstawionym w polach D1 i A4-5.

1.
.....
.....
2.
.....
.....

Zadanie 8. (2 pkt)

Dostępność oraz zagospodarowanie turystyczne przedstawionego na mapie fragmentu Gór Stołowych są pozytywnie oceniane przez turystów zmotoryzowanych. Uzasadnij tę ocenę dwoma argumentami.

Argumenty:

1.
.....
.....
2.
.....
.....

Zadanie 9. (2 pkt)

Poniższy tekst źródłowy zawiera informacje o budowie geologicznej i rzeźbie Gór Stołowych. „Góry Stołowe zajmują centralną część niecki środkowosudeckiej, są więc górami inwersyjnymi tzn. o odwróconym w stosunku do budowy geologicznej ukształtowaniu powierzchni, zbudowanymi z

najmłodszych w niecce środkowosudeckiej górnokredowych piaskowców ciosowych i margli (piętra cenomanu, turonu i emszeru). Skały te zalegają nieckowato, ale bardzo płasko, tworząc jakby dwupiętrową strukturę o wierzchołkach przypominających z daleka płaski stół, co stało się powodem nadania im nazwy Gór Stołowych. W granicach Polski na płycie dolnego (cenomańskiego) piaskowca ciosowego, wzniesionej do 300 m ponad otoczenie i opadającej ku niemu urwistymi ścianami, zalegają turońskie margle i łupki, na których wytworzył się płaski poziom denudacyjny wysokości 700 - 750 m. Ponad nim wznoszą się skalne pozostałości wyższego stopnia, zbudowanego z górnego piaskowca ciosowego, które tworzą kulminacje Małego i Wielkiego Szczelińca, Błędnych Skał, Skalniaka i Narożnika. Owa górna płyta, silnie spękana i zwietrzała tworzy labirynty skalne..."

Na podstawie tekstu źródłowego, własnej wiedzy i mapy turystycznej

a) określ dwie cechy budowy geologicznej lub rzeźby G. Stołowych

1.

.....

2.

.....

b) podaj nazwę skały, z której są zbudowane kulminacje Małego i Wielkiego Szczelińca oraz przyporządkuj ją do jednego z rodzajów: magmowe, metamorficzne, osadowe.

Nazwa skały	Rodzaj skały

6. Próbny egzamin maturalny z geografii (listopad 2006). Poziom rozszerzony.

Mapa: Góry Stołowe.

Zadania 1 - 10 wykonaj na podstawie załączonej mapy turystycznej „Góry Stołowe”.

Zadanie 1. (1 pkt)

Korzystając wyłącznie z mapy turystycznej, uzasadnij, podając dwa argumenty, że Karlów ma dogodne położenie dla zaspokajania potrzeb ruchu turystycznego.

1.

.....

2.

.....

Zadanie 2. (1 pkt)

Korzystając z mapy turystycznej, uzasadnij, podając dwa argumenty, że na stokach Szczelińca Wielkiego występują przyrodnicze bariery dla budowy wyciągów narciarskich.

1.
.....
2.
.....

Zadanie 3. (2 pkt)

Oblicz temperaturę powietrza na szczycie Szczelińca Wielkiego (919 m n.p.m.) w czasie, gdy w Kudowie Zdroju (350 m n.p.m.) wynosiła ona $+10^{\circ}\text{C}$. Przyjmij, że gradient wilgotnoadiabatyyczny wynosi $0,6^{\circ}\text{C}/100\text{ m}$. Zapisz wykonywane obliczenia.

Miejsce na obliczenia:

Temperatura na szczycie Szczelińca Wielkiego : $^{\circ}\text{C}$

Zadanie 4. (2 pkt)

Wybierz dwa z podanych poniżej rodzajów turystyki, dla rozwoju których obszar przedstawiony na mapie posiada najdogodniejsze warunki. Uzasadnij swój wybór, podając po jednym argumentie.

Rodzaje turystyki: piesza, biznesowa, rowerowa, wodna, zdrowotna, kwalifikowana, pielgrzymkowa.

Rodzaj turystyki:

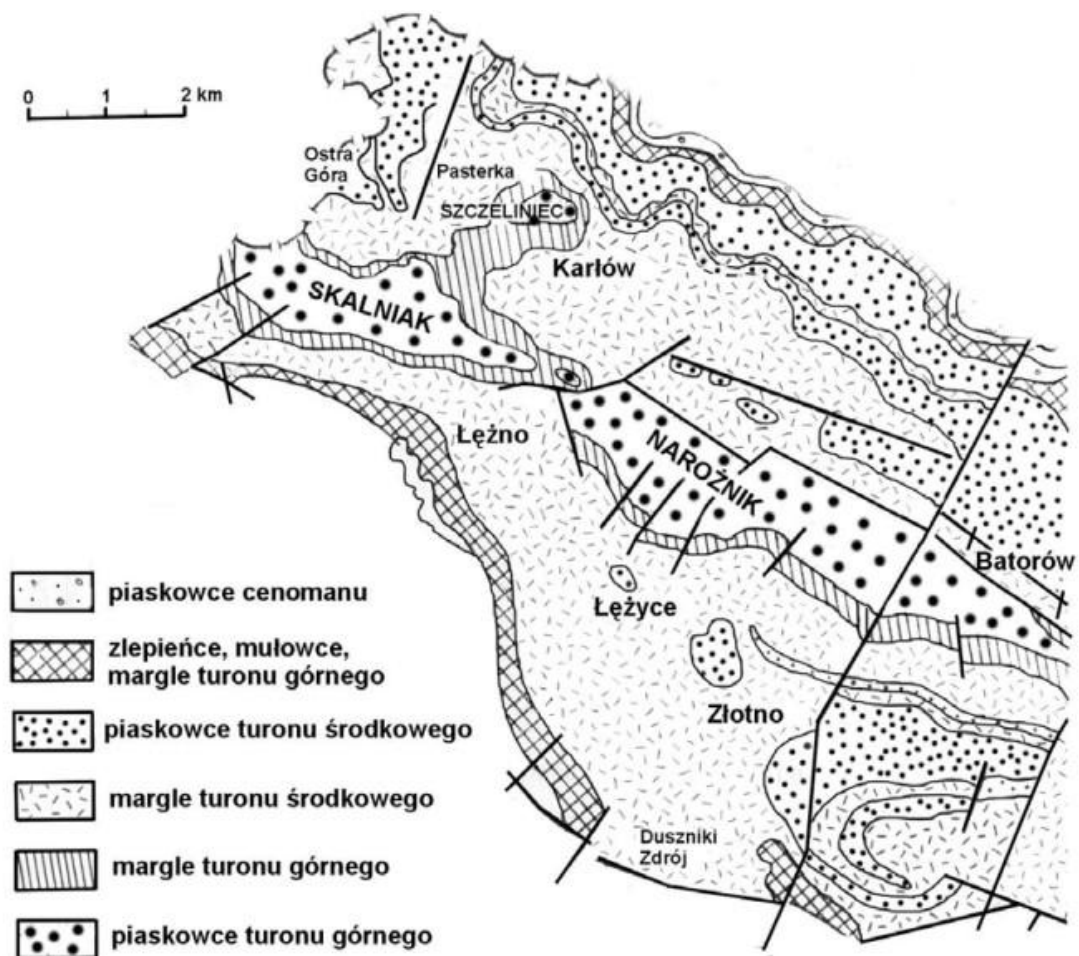
Uzasadnienie:
.....
.....

Rodzaj turystyki:

Uzasadnienie:
.....
.....

Zadanie 5. (1 pkt)

Na mapie geologicznej przedstawiono fragment obszaru Gór Stołowych.

Cenoman - najstarsze piętro epoki górnej kredy w erze mezozoicznej
Turon – piętro (po cenomanie) epoki górnej kredy w erze mezozoicznej

Podkreśl nazwę skały, z której zbudowane są szczytowe partie najwyższego położonego n.p.m. obszaru przedstawionego na mapie turystycznej.

- A. margiel
- B. mułowiec
- C. piaskowiec
- D. zlepieniec

Zadanie 6. (1 pkt)

Uszereguj wymienione w legendzie mapy geologicznej z zadania 5. skały osadowe okruchowe w kolejności, uwzględniającej wielkość budujących je ziaren. Zacznij od skały zbudowanej z ziaren o najmniejszej średnicy.

1.....23

Zadanie 7. (1 pkt)

Obszar przedstawiony na mapie turystycznej należy do zlewisk dwóch mórz. Podaj nazwy tych mórz.

1.....

2.....

Zadanie 8. (2 pkt)

Powierzchnia rezerwatu „Wielkie Torfowisko Batorowskie” wynosi na załączonej mapie turystycznej $1,6 \text{ cm}^2$.

Oblicz powierzchnię tego rezerwatu w terenie. Zapisz wykonywane obliczenia. Wynik podaj w km^2 .

Miejsce na obliczenia:

Powierzchnia rezerwatu:

Zadanie 9. (2 pkt)

Wielkie Torfowisko Batorowskie to stale podmokły teren z roślinnością bagienną i bagienno-łąkową. Powstawaniu takiego obszaru sprzyja między innymi wilgotny klimat. Podaj dwa inne warunki - związane z rzeźbą i budową geologiczną obszaru - niezbędne do powstania torfowiska w górach.

1.....

2.....

Zadanie 10. (1 pkt)

Podkreśl dwie kartograficzne metody prezentacji zjawisk, które zastosowano na załączonej mapie turystycznej.

- A. Izarytmiczna
- B. Kartodiagramu
- C. Kartogramu
- D. Sygnaturowa

7. Egzamin maturalny z geografii (maj 2007). Poziom podstawowy.
Mapa: Fragment Pobrzeża Kaszubskiego (Kępa Żarnowiecka).

Zadania od 1. do 10. wykonaj na podstawie załączonej mapy fragmentu Pobrzeża Kaszubskiego.

Zadanie 1. (1 pkt)

Na podstawie podanych informacji odszukaj na mapie i wpisz do tabeli nazwy opisanych miejscowości.

Opis położenia miejscowości	Nazwa miejscowości
Miejscowość położona na terenie parku krajobrazowego, na wschód od ujścia rzeki Piaśnicy do Morza Bałtyckiego.	
Turystyczna miejscowość o zwartej zabudowie położona wzdłuż zachodniego brzegu Jeziora Żarnowieckiego.	
Miejscowość położona u zbiegu dróg lokalnych i drugorzędnych na granicy otuliny parku krajobrazowego.	

Zadanie 2. (1 pkt)

Oblicz wysokość względną między położonym na wysokości 1,5 m n.p.m. lustrem wody Jeziora Żarnowieckiego a szczytem Góry Zamkowej, na której znajduje się punkt widokowy i grodzisko. Zapisz obliczenia.

Miejsce na obliczenia:

Odpowiedź: Wysokość względna wynosi.....

Zadanie 3. (1 pkt)

Długość odcinka szlaku rowerowego, który turysta pokonał między Lubkowem a Żarnowcem, wynosi na załączonej mapie 3 cm. Oblicz długość tego odcinka szlaku w terenie. Zapisz obliczenia.

Miejsce na obliczenia:

Odpowiedź: Długość odcinka szlaku wynosi

Zadanie 4. (2 pkt)

Wykorzystaj załączoną mapę i wpisz obok każdego zdania literę P, jeśli zdanie jest prawdziwe lub literę F, gdy zdanie jest fałszywe.

Rzeka Piaśnica bierze początek w Jeziorze Żarnowieckim.

Od wschodu i zachodu Jezioro Żarnowieckie otaczają wysoczyzny o stromych stokach

Kręty bieg rzeki Piaśnicy, widoczny na granicy rezerwatu „Piaśnickie Łąki” (pole A2), świadczy o przemieszczaniu się nurtu rzeki od jednego brzegu do drugiego.

Obszary położone na północ od Jeziora Żarnowieckiego charakteryzują się głębokim występowaniem wód podziemnych, na co wskazuje duża liczba kanałów melioracyjnych.

Zadanie 5. (1 pkt)

Zdjęcie przedstawia widok zbiornika górnego elektrowni szczytowo-pompowej „Żarnowiec”.

Podaj nazwę kierunku geograficznego, z którego zostało wykonane to zdjęcie.

.....

Zadanie 6. (2 pkt)

Na obszarze przedstawionym na mapie występują formy rzeźby i osady pochodzenia polodowcowego, w tym:

rynna jeziorna, wzgórza morenowe, sandry, głązy narzutowe.

Wpisz do tabeli wymienione powyżej formy rzeźby i osady polodowcowe obok procesu rzeźbotwórczego, który doprowadził do ich powstania.

Proces rzeźbotwórczy	Polodowcowe formy rzeźby i osady
Erozja	
Akumulacja	

Zadanie 7. (1 pkt)

Turysta doszedł podczas pieszej wędrówki do rozwidlenia czarnego i zielonego szlaku turystycznego (pole F4). Dalej kierował się jednym ze szlaków z zamiarem dotarcia do niewielkiej miejscowości.

Rozpoznaj i podaj na podstawie zamieszczonego poniżej opisu oraz mapy kolor szlaku, który wybrał turysta na pieszą wycieczkę. Podaj nazwę miejscowości, do której dotarł.

Początkowo droga prowadziła przez las. Po opuszczeniu terenu leśnego turysta przemieszczał się wśród pól uprawnych, a następnie w terenie zabudowanym, znajdującym się w rozległym obniżeniu. W dnie tej formy, po lewej stronie drogi, znajdowały się tereny podmokłe z niewielkim stawem. Po opuszczeniu zabudowań i przejściu około 500 m turysta zmienił kierunek marszu na północno-wschodni i wkrótce dotarł do lasu, gdzie rzeźba stała się bardziej urozmaicona. Ostatni odcinek wycieczki prowadził drogą gruntową, a następnie lokalną, wśród pól uprawnych po lekko falistej powierzchni.

Turysta wybrał szlak..... Dotarł do miejscowości

Zadanie 8. (1 pkt)

Korzystając z mapy, przedstaw trzy cechy środowiska geograficznego, które sprzyjają napływowi turystów na teren Nadmorskiego Parku Krajobrazowego.

- 1.....
- 2.....
- 3.....

Zadanie 9. (2 pkt)

W sezonie letnim w nadmorskich miejscowościach wczasowych napływ turystów powoduje, że liczba ich mieszkańców wzrasta nawet kilkakrotnie.

Wymień trzy negatywne skutki (np.: ekologiczne, ekonomiczne lub społeczne) wynikające z sezonowości ruchu turystycznego w regionie nadmorskim.

- 1.....
- 2.....
- 3.....

Zadanie 10. (1 pkt)

Na obszarze przedstawionym na mapie sieć osadnicza rozwinięta jest nierównomiernie.

Wymień dwie cechy środowiska przyrodniczego, które ograniczyły rozwój osadnictwa na obszarze przedstawionym na mapie.

- 1.....
- 2.....

7. Egzamin maturalny z geografii (maj 2007). Poziom rozszerzony.
Mapa: Fragment Pobrzeża Kaszubskiego (Kępa Żarnowiecka)

Zadania od 1. do 9. wykonaj na podstawie załączonej mapy fragmentu Pobrzeża Kaszubskiego.

Zadanie 1. (2 pkt)

Długość Jeziora Żarnowieckiego zmierzona na załączonej mapie wynosi 16 cm. Oblicz i podaj skalę liczbową mapy, na której odległość ta wyniesie 4 cm. Zapisz obliczenia.

Miejsce na obliczenia:

Odpowiedź: Skala liczbowa mapy

Zadanie 2. (1 pkt)

Wykorzystaj mapę oraz własną wiedzę i zaznacz opis wyjaśniający genezę misy Jeziora Żarnowieckiego.

Jest to jezioro:

- A. sztuczne, utworzone dla potrzeb elektrowni wodnej.
- B. deltowe, utworzone w ujściu rzeki Piaśnicy.
- C. krasowe, którego wody wypełniły dno wąwozu krasowego.
- D. polodowcowe, ukształtowane w zagłębieniu między wzgórzami morenowymi.

Zadanie 3. (2 pkt)

Wpisz do tabeli trzy rodzaje turystyki, które można uprawiać na obszarze objętym mapą oraz podaj po jednym przykładzie obiektów istniejącej infrastruktury turystycznej sprzyjających ich uprawianiu.

Lp.	Rodzaj turystyki	Obiekty infrastruktury sprzyjające uprawianiu turystyki
1.		
2.		
3.		

Zadanie 4. (1 pkt)

Jeziora na Ziemi są zjawiskiem krótkotrwałym w skali czasu geologicznego.

Wykorzystaj własną wiedzę oraz barwną mapę i podaj dwie przyczyny zanikania jezior.

- 1.....
- 2.....

Zadanie 5. (2 pkt)

Zaznacz wśród podanych trzy procesy lub zjawiska, które mogą wystąpić w zachodniej części Kępy Żarnowieckiej po wylesieniu tego obszaru.

- A. wzmożone spłukiwanie
- B. nasilenie erozji gleb
- C. rozwój procesów krasowych
- D. powstawanie wiatrołomów
- E. zmniejszenie retencji wody w gruncie
- F. nasilenie się wietrzenia biologicznego

Zadanie 6. (2 pkt)

Odszukaj na mapie wymienione poniżej miejscowości i uzupełnij tabelę, wpisując obok każdej z podanych cech nazwę właściwej miejscowości.

Gniewino (F1), Dębki (A2), Żarnowiec (C2), Krokowa (C4)

Cecha odnosząca się do podanych miejscowości	Miejscowość
Latem dzień jest tu najdłuższy.	
Wysokość górowania Słońca w ciągu roku jest tu największa.	
W tej miejscowości najwcześniej w ciągu doby góruje Słońce.	

Zadanie 7. (1 pkt)

Zaznacz cechę, która określa stan polityczny widocznego na mapie fragmentu Morza Bałtyckiego.

- A. Jest to część pasa wód terytorialnych Polski.
- B. Ta część Bałtyku nie należy do wyłącznej strefy ekonomicznej Polski.
- C. Linia brzegowa morza stanowi granicę polityczną terytorium Polski.
- D. Jest to fragment wód wewnętrznych Polski.

Zadanie 8. (2 pkt)

Na południowo-wschodnim brzegu Jeziora Żarnowieckiego, na terenach przemysłowych nieukończonej elektrowni atomowej (pole E2-E3) działalność gospodarczą obecnie rozwija kilkanaście firm różnych branż przemysłu m.in. tworzyw sztucznych, przemysłu spożywczego, materiałów budowlanych. Pojawiły się również firmy, które pragną tu stworzyć zakłady wysokiej technologii.

Wykorzystaj mapę i podaj trzy czynniki, które mogą zachęcać inwestorów do podjęcia działalności gospodarczej na tym obszarze.

- 1
- 2
- 3

Zadanie 9. (1 pkt)

Elektrownia szczytowo-pompowa „Żarnowiec” (pole F2) składa się z dwóch zbiorników. Dolnym zbiornikiem jest Jezioro Żarnowieckie, zbiornik górny został wybudowany nieopodal.

Wykorzystaj mapę oraz własną wiedzę i oznacz zdania prawdziwe odnoszące się do elektrowni szczytowo-pompowej literą P, a zdania fałszywe literą F.

Elektrownia szczytowo-pompowa „Żarnowiec” jest jedną z kilku tego typu elektrowni funkcjonujących w Polsce.

Woda ze zbiornika górnego spuszczana jest w późnych godzinach nocnych do zbiornika dolnego.

Górny zbiornik elektrowni zasilany jest wodą przepompowywaną ze zbiornika dolnego.

8. Geografia - przykładowy zestaw zadań (marzec 2008) OKE Jaworzno.

Poziom podstawowy.

Mapa: Jezioro Rożnowskie.

Zadania 1. - 7. wykonaj na podstawie załączonej mapy turystycznej „Jezioro Rożnowskie”.

Zadanie 1. (2 pkt)

Korzystając z mapy turystycznej, uzupełnij poniższe zdania.

- a) Rzeka płynąca przez Łososinę Dolną nosi nazwę
- b) Wzniesienie, którego szczyt znajduje się na wysokości 418 m n.p.m., położone na zachód od drogi krajowej nr 75 nosi nazwę
- c) Wieża przekaźnikowa w Łazach (pole E3) znajduje się na wysokościm n.p.m.
- d) Z przystani wodnej (pole D4) grupa turystów wyruszyła na Ostrą Górę (pole D3). Po wejściu na niebieski szlak turyści początkowo szli w kierunku (wpisz kierunek geograficzny).

Zadanie 2. (2 pkt)

Oblicz odległość w terenie w linii prostej między przystanią wodną (pole D4), a szczytem Ostrej Góry (pole D3). Zapisz obliczenia. Wynik podaj w km.

Miejsce na obliczenia:

Odległość w terenie:

Zadanie 3. (2 pkt)

Podaj dwie cechy przyrodnicze rzeki Dunajec lub jej doliny na odcinku przedstawionym na mapie w polach D1 i E1.

- 1.
.....
.....
- 2.
.....
.....

Zadanie 4. (2 pkt)

Podaj dwa przyrodnicze i dwa kulturowe walory turystyczne obszaru przedstawionego na mapie w polu D2.

a) Przyrodnicze walory turystyczne:

1.....

2.....

b) Kulturowe walory turystyczne:

1.....

2.....

Zadanie 5. (1 pkt)

Uzasadnij, podając dwa argumenty, że Ośrodek Wypoczynkowy „Rożnów” (pole D3) posiada atrakcyjną lokalizację dla wczasowiczów.

1.....

.....

2.....

.....

Zadanie 6. (2 pkt)

Podaj po dwie różnice między obszarami przedstawionymi na mapie w polach C4 i F2, uwzględniając:

a) cechy środowiska przyrodniczego:

1.....

2.....

b) cechy zagospodarowania:

1.....

2.....

Zadanie 7. (2 pkt)

Jezioro Rożnowskie jest sztucznym zbiornikiem wodnym.

Wymień dwa pozytywne i dwa negatywne skutki przyrodnicze lub społeczno-gospodarcze wynikające z utworzenia Jeziora Rożnowskiego.

a) Pozytywne skutki:

1.....

2.....

b) Negatywne skutki:

1.....

2.....

8. Geografia - przykładowy zestaw zadań (marzec 2008) OKE Jaworzno.

Poziom rozszerzony.

Mapa: Jezioro Rożnowskie.

Zadania 1. - 8. wykonaj na podstawie załączonej mapy turystycznej „Jezioro Rożnowskie”.

Zadanie 1. (1 pkt)

W polu C4 mapy:

- największa wartość poziomicy wynosim n.p.m.

- najmniejsza wartość poziomicy wynosi..... m n.p.m.

Zadanie 2. (2 pkt)

Temperatura powietrza na brzegu Jeziora Rożnowskiego (273 m n.p.m.) wynosiła 21°C.

Oblicz temperaturę powietrza w tym samym czasie na szczycie Ostrej Góry (pole D3). Do obliczeń przyjmij średnią zmianę temperatury powietrza 0,6°C/100 m. Zapisz obliczenia. Wynik podaj z przybliżeniem do 0,1°C.

Miejsce na obliczenia :

Temperatura powietrza na Ostrej Górze

Zadanie 3. (2 pkt)

Podaj po dwa argumenty potwierdzające, że Las Majdan (pole F2) i Gródek nad Dunajcem (pola F3 i F4) mają korzystne warunki dla lokalizacji ośrodka wczasowego.

Las Majdan

1.....

2.....

Gródek nad Dunajcem

1.....

2.....

Zadanie 4. (2 pkt)

Na podstawie analizy obszaru przedstawionego na mapie w polach D1 i E1 wykaż, podając dwa argumenty, wpływ Dunajca i jego doliny na sieć osadniczą lub sieć komunikacyjną.

1.....

.....

2.....

.....

Zadanie 5. (2 pkt)

Powierzchnia Jeziora Rożnowskiego wynosi 16 km^2 .

Oblicz powierzchnię tego zbiornika na mapie w skali 1:50 000. Zapisz wykonywane obliczenia. Wynik podaj w cm^2 .

Miejsce na obliczenia:

Powierzchnia Jeziora Rożnowskiego na mapie

Zadanie 6. (2 pkt)

Jezioro Rożnowskie jest przykładem sztucznego zbiornika wodnego na rzece górskiej, który pełni kilka funkcji.

Wymień trzy funkcje pełnione przez sztuczne zbiorniki wodne na rzekach górskich w Polsce.

1.....

2.....

3.....

Zadanie 7. (1 pkt)

W tabeli przedstawiono pojemność Jeziora Rożnowskiego w latach 1942, 1980 i 1993.

Rok	1942	1980	1993
Całkowita pojemność zbiornika (w mln m ³)	228	174	169

Pojemność Jeziora Rożnowskiego zmienia się z przyczyn naturalnych.

Korzystając z danych w tabeli i własnej wiedzy, podaj przyczynę zmiany pojemności Jeziora Rożnowskiego.

.....

Zadanie 8. (1 pkt)

Obszar przedstawiony na mapie jest zbudowany z osadów fliszowych, które były fałdowane w paleogenie i neogenie.

Podaj nazwę orogenezy i nazwę ery geologicznej, w czasie której zostały sfałdowane osady fliszowe obszaru przedstawionego na mapie.

Orogeneza Era geologiczna

9. Materiał diagnostyczny z geografii (marzec 2008) OKE Poznań

Poziom podstawowy.

Mapa: Park Narodowy „Bory Tucholskie” i Zaborski Park Krajobrazowy.

Korzystając z barwnej mapy turystycznej Parku Narodowego „Bory Tucholskie” oraz Zaborskiego Parku Krajobrazowego wykonaj zadania od 1 do 10.

Zadanie 1. (2 pkt)

a) Podaj nazwy dwóch miejscowości objętych arkuszem mapy, na terenie których występuje punkt informacji turystycznej lub schronisko młodzieżowe.

1 2

b) Podaj nazwę miejscowości, która leży najbliżej południowo-zachodniej granicy Parku Narodowego „Bory Tucholskie”.

.....

Zadanie 2. (2 pkt)

Zapisz skalę liczbową mapy w postaci skali mianowanej.

Oblicz odległość rzeczywistą w linii prostej pomiędzy punktem A - skrzyżowanie drogi 22 z 212 oraz punktem B - most na rzece Brda w Męcikale.

Miejsce na obliczenia:

Skala mianowana:

Odległość rzeczywista:

Zadanie 3. (2 pkt)

Turysta wybrał się na wycieczkę rowerową. Trasę rozpoczął w miejscowości Charzykowy, przy szlaku rowerowym niebieskim (pole A3). Następnie rowerowym zielonym szlakiem Zaborskiego Parku Krajobrazowego podążał przez atrakcyjne tereny objęte prawną ochroną przyrody do leśniczówki Kokoszka nad rzeką Chocina .

Odszukaj i zapisz wysokość najwyżej położonego punktu przy trasie rowerowej wycieczki oraz punktu wysokościowego przy głazie narzutowym nad Jeziorem Długie .Oblicz różnicę wysokości między tymi punktami.

Wysokość bezwzględna wzniesień:.....

Miejsce na obliczenia:

Różnica wysokości:

Zadanie 4. (1 pkt)

Wymień trzy miejscowości turystyczne położone w całości na obszarze Zaborskiego Parku Krajobrazowego, które posiadają najlepiej rozwiniętą infrastrukturę turystyczną.

1..... 2..... 3.....

Zadanie 5. (2 pkt)

Odszukaj na mapie i wpisz do tabeli nazwy charakteryzowanych miejscowości lub miejsc.

L.p.	Charakterystyka obiektu	Nazwa miejscowości lub miejsc
1.	Miejscowość przy drodze krajowej nr 236 z zabytkiem budownictwa regionalnego.	
2.	Rezerwat położony nad jeziorem o tej samej nazwie (przy zielonym szlaku rowerowym).	

3.	Leśniczówka położona pomiędzy Jeziorem Ostrowie a Jeziorem Długie przy granicy PN „Bory Tucholskie”.	
4.	Niewielka miejscowość nad rzeką Brdą z młynem wodnym i tamą udostępnioną jako atrakcja turystyczna.	

Zadanie 6. (1 pkt)

1. Jezioro
2. Jezioro
3. Jezioro

Zadanie 7. (1 pkt)

- 1.....
-
- 2.....
-

Zadanie 8. (3 pkt)

This image shows a full page of primary-ruled paper. It features ten sets of horizontal lines across the page. Each set consists of three lines: a solid top line, a dashed middle line, and a dotted bottom line. The lines are evenly spaced and extend from the left margin to the right edge of the page. There is no handwriting or other markings on the paper.

Zadanie 9. (1 pkt)

Na podstawie analizy załączonej mapy wykreśl błędne stwierdzenia.

Najwięcej ośrodków wypoczynkowych terenu Zaborskiego Parku Krajobrazowego występuje na **prawych/lewych** brzegach jezior. Linia brzegowa ukazanych na mapie jezior jest urozmaicona, o czym świadczą **liczne/ nieliczne** półwyspy, cyple oraz zatoki. W obrębie Parku Narodowego Bory Tucholskie można spotkać osobliwości przyrodnicze m.in. Krzyż Napoleoński, który jest **głazem narzutowym/drzewem pomnikowym**. Nad Brdą przy wsi Mylof widać charakterystyczny obiekt **antropogeniczny/przyrodniczy**.

Zadanie 10. (2 pkt)

Przeczytaj tekst:

Teren Zaborskiego Parku Krajobrazowego był ukształtowany w okresie ostatniego zlodowacenia. Intensywne topnienie lądolodu i związane z tym zmiany jego położenia stały się przyczyną powstania różnych form ukształtowania terenu, różnicując go pod względem krajobrazowym. Zanikający lądolód pozostawił wysoczyzny i wzgórza czołowo-morenowe nad Jeziorem Charzykowskim, zbudowane z glin i piasków, a jego wody roztopowe uformowały rozległe obszary żwirowo-piaszczyste, zwane sandrami.

Źródło: *Zaborski Park Krajobrazowy*, EKO-KAPIO, Gdańsk 2003.

Na podstawie mapy oraz powyższego tekstu wymień dwie formy polodowcowe znajdujące się w polu A3 badanego terenu wraz z ich nazwą własną.

RODZAJ FORMY	NAZWA WŁASNA

9. Materiał diagnostyczny z geografii (marzec 2008) OKE Poznań

Poziom rozszerzony.

Mapa: Park Narodowy „Bory Tucholskie” i Zaborski Park Krajobrazowy .

Do rozwiązania zadań od 1 do 10 wykorzystaj mapę turystyczną Parku Narodowego „Bory Tucholskie” oraz Zaborskiego Parku Krajobrazowego.

Zadanie 1. (2 pkt)

Na podstawie mapy turystycznej wymień cztery bariery ograniczające rozszerzenie granic Parku Narodowego Bory Tucholskie.

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....

Zadanie 2. (2 pkt)

Oblicz odległość w terenie w linii prostej pomiędzy wzniesieniem o wys. 139,2 m n.p.m. (leżącym przy Żabnie k/Chojnic - pole C1), a wzniesieniem o wys. 188,0 m n.p.m. (leżącym przy Jeziorze Okoń Duży - pole A3). Wynik podaj w km.

Miejsce na obliczenia:

Odległość w terenie wynosi:

Zadanie 3. (1 pkt)

Podkreśl prawidłową odpowiedź.

Podaj nazwę miejscowości leżącej na granicy Parku Narodowego Bory Tucholskie.

- A. Charzykowy
- B. Męcikał
- C. Drzewicz
- D. Chojnice

Zadanie 4. (2 pkt)

Oblicz powierzchnię Jeziora Małe Łowne na mapie, jeżeli w rzeczywistości wynosi ona 37,8 ha.

Miejsce na obliczenia:

Powierzchnia jeziora na mapie wynosi:

Zadanie 5. (1 pkt)

W tabeli przedstawiono charakterystykę rezerwatów przyrody badanego arkusza mapy.

Rezerwat przyrody	Charakterystyka		
	Powierzchnia [ha]	Cel powstania	Szczególna ochrona
Jezioro Małe Łowne	37,8	zachowanie cennych zbiorowisk turzycowo mszarnych o wysokim stopniu naturalności	roślinność torfowisk wysokich w otoczeniu boru bagiennego, niedostępny dla zwiedzających
Jezioro Bardze Małe	5,2	zachowanie jeziora typu eutroficznego, zabezpieczenie miejsc lęgowych ptactwa wodnego i błotnego	ochrona ptactwa: perkoza dwuczubego, łyski, czapli siwej, wejście tylko za zgodą Wojewody
Jezioro Sporacz	9,4	zachowanie ciągłości jeziora oligotroficznego	ochrona elismy wodnej, rosiczki, kłoci wiechowatej, widłaka cyprysowego, wejście tylko za zgodą Wojewody
Moczadło (z jeziorem)	8,1	zachowanie ciągłości jeziora oligotroficznego	ochrona lobelii jeziornej, grzybieni, rosiczki, czasowo dostępny dla turystów

Sformułuj wniosek dotyczący celu powstania rezerwatów przyrody znajdujących się na badanym obszarze arkusza mapy.

.....

.....

.....

Zadanie 6. (2 pkt)

Jezioro Charzykowskie w Zaborskim Parku Krajobrazowym jest jeziorem przepływowym. Dopisz dwie jego charakterystyczne cechy morfometryczne i na ich podstawie zaklasyfikuj, jaki to typ genetyczny jeziora.

Cechy morfometryczne:

1. głębokość - jezioro o dużej głębokości (maksymalna głębokość ok. 21m)
- 2.....
- 3.....

Typ genetyczny jeziora:

Zadanie 7. (3 pkt)

Zaplanuj trasę wycieczki pieszej od miejscowości Męcikał (punkt B) znajdującej się przy drodze nr 212 do miejscowości Chojnice (punkt A).

a) Podaj dwa argumenty uzasadniające wybór wybranej przez siebie trasy.

- 1.....
- 2.....

- c) Opisz trasę z uwzględnieniem nazw mijanych miejscowości, rodzajów dróg, kolorów szlaków, kierunków marszu, turystycznych atrakcji przyrodniczych i antropogenicznych.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 8. (2 pkt)

Teren Zaborskiego Parku Krajobrazowego obfituje w elementy przyrody ożywionej i nieożywionej oraz w turystyczne elementy antropogeniczne.

Posługując się mapą i legendą, podaj po dwa przykłady elementów.

Elementy przyrody ożywionej lub nieożywionej:

1.....

2.....

Turystyczne elementy antropogeniczne:

1.....

2.....

Zadanie 9. (2 pkt)

Zaproponuj lokalizację nowego obiektu infrastruktury turystycznej na terenie wokół Jeziora Karsńskiego (poła A1/B1).

- a) Nazwij wybrany obiekt i opisz jego lokalizację.
b) Uzasadnij swój wybór podając trzy argumenty.

Nazwa obiektu i opis jego lokalizacji:

.....

.....

Argumenty:

1.....

2.....

3.....

Zadanie 10. (1 pkt)

Wymień trzy przykłady innych form turystyki, które oprócz turystyki pieszej można uprawiać na obszarze przedstawionym na mapie.

1..... 2..... 3.....

10. Egzamin maturalny z geografii (maj 2008).

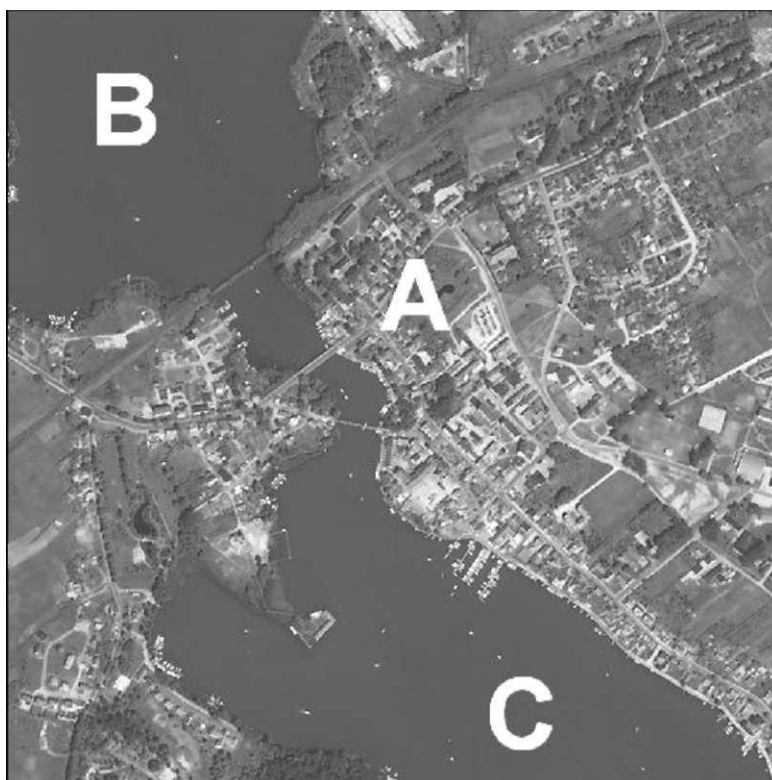
Poziom podstawowy.

Mapa: Fragment Mazurskiego Parku Krajobrazowego.

Zadania od 1. do 9. wykonaj na podstawie załączonej barwnej mapy przedstawiającej fragment Mazurskiego Parku Krajobrazowego.

Zadanie 1. (1 pkt)

Na fotografii znajduje się fragment terenu przedstawionego na barwnej mapie szczegółowej.

Odczytaj z mapy i podaj:

- nazwę miejscowości oznaczonej na fotografii literą A.
A
- nazwy własne akwenów oznaczonych na fotografii literami B i C.
B.....
C

Zadanie 2. (2 pkt)

Odszukaj na mapie i wpisz do tabeli nazwy niżej opisanych obiektów geograficznych.

Opis obiektu	Nazwa obiektu
Miejscowość o współrzędnych geograficznych 53° 49' N, 21° 32' E.	
Rezerwat przyrody położony na południowy zachód od Jeziora Bełdany.	
Cieśnina, przez którą przebiega szlak wodny z Jeziora Śniardwy do Mikołajek.	
Obiekty przyrody nieożywionej położone na południowo-zachodnim brzegu Zatoki Łukniańskiej na początku trasy ścieżki dydaktycznej.	

Zadanie 3. (1 pkt)

Jezioro Łuknajno połączone jest z Jeziorem Śniardwy wąskim przesmykiem, którego długość na załączonej mapie wynosi 0,9 cm.

Oblicz i podaj, ile wynosi długość przesmyku w terenie. Zapisz wykonywane obliczenia.

Miejsce na obliczenia:

Długość przesmyku w terenie

Zadanie 4. (2 pkt)

Wymień po dwa walory turystyczne przyrodnicze i pozaprzyrodnicze położenia Mikołajek.

Walory przyrodnicze:

1.....

2.....

Walory pozaprzyrodnicze:

1.....

2.....

Zadanie 5. (2 pkt)

W Mazurskim Parku Krajobrazowym występują jeziora pochodzenia polodowcowego, w tym Jezioro Mikołajskie i Śniardwy.

Podaj nazwy typów genetycznych wymienionych jezior.

Jezioro Mikołajskie:

Jezioro Śniardwy:

Zadanie 6. (1 pkt)

Na podstawie mapy opisz dwie przyrodnicze różnice między Jeziorem Mikołajskim a Jeziorem Łuknajno.

- 1.....
.....
- 2.....
.....

Zadanie 7. (1 pkt)

Jeziro Łuknajno jest jednym z największych w Europie siedlisk łąbiedzia niemego oraz innych ptaków wodnych i błotnych. W celu umożliwienia obserwacji ptactwa przeprowadzono między innymi szlak rowerowy wzdłuż brzegów jeziora.

Na podstawie mapy wymień dwa inne obiekty umożliwiające turystom poznawanie walorów przyrodniczych Rezerwatu Biosfery Jezioro Łuknajno.

- 1.....
- 2.....

Zadanie 8. (2 pkt)

Podaj trzy przykłady działalności gospodarczej człowieka, prowadzonej na obszarze przedstawionym na mapie dzięki występowaniu jezior oraz bogactwu biosfery.

- 1.....
- 2.....
- 3.....

Zadanie 9. (1 pkt)

Zaznacz miejscowość, w której 22 czerwca dzień jest najdłuższy.

- A. Mikołajki (pole B2)
- B. Nowe Sady (pole A1)
- C. Popielno (pole C4)
- D. Bartlewo (pole A5)

10. Egzamin maturalny z geografii (maj 2008).

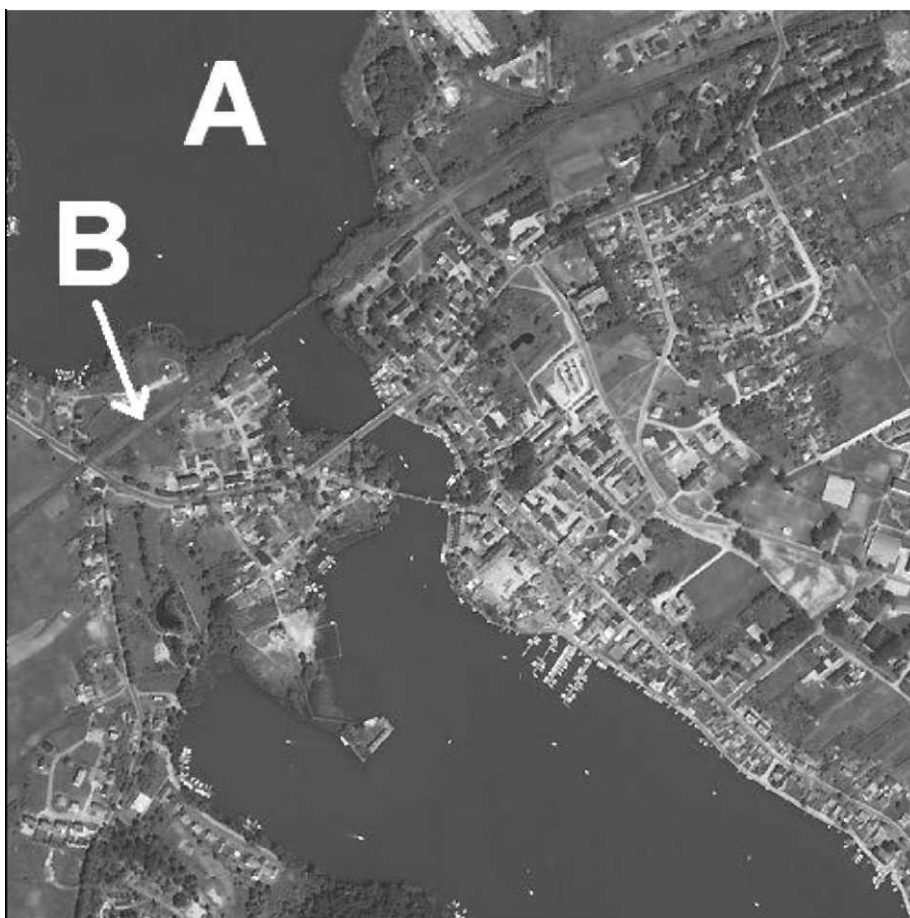
Poziom rozszerzony.

Mapa: Fragment Mazurskiego Parku Krajobrazowego.

Zadania od 1. do 9. wykonaj na podstawie załączonej barwnej mapy przedstawiającej fragment Mazurskiego Parku Krajobrazowego.

Zadanie 1. (1 pkt)

Na fotografii znajduje się fragment terenu przedstawionego na barwnej mapie szczegółowej.

- Odczytaj z mapy i podaj nazwę własną akwenu oznaczonego na fotografii literą A.

.....

- Zaznacz poprawne zakończenie zdania.

Na fotografii literą B oznaczono

- A. drogę krajową.
- B. drogę wojewódzką.
- C. linię kolejową.
- D. szlak turystyczny.

Zadanie 2. (1 pkt)

Podaj nazwy dwóch rodzajów skał przedstawionych w legendzie mapy.

1

2

Zadanie 3. (2 pkt)

Podaj nazwy metod kartograficznych, za pomocą których przedstawiono na mapie:

- obszary leśne.....
- szlaki kajakowe.....
- głębokości o tych samych wartościach w jeziorach.....

Zadanie 4. (1 pkt)

Powierzchnia Jeziora Łuknajno zajmuje na mapie w skali 1:200000 obszar $1,7 \text{ cm}^2$.
Oblicz powierzchnię jeziora w terenie. Wynik podaj w km^2 . Zapisz obliczenia.

Miejsce na obliczenia:

Odpowiedź

Zadanie 5. (1 pkt)

Zaznacz dwa typy jezior polodowcowych, występujących na obszarze objętym mapą.

- A. morenowe
- B. krasowe
- C. cyrkowe
- D. rynnowe
- E. tektoniczne

Zadanie 6. (1 pkt)

Jezioro Mikołajskie jest jednym z częściej wykorzystywanych akwenów żeglarskich w Polsce.
Podaj na podstawie mapy dwie przyrodnicze cechy Jeziora Mikołajskiego, świadczące o jego atrakcyjności dla turystyki.

1.....

2.....

Zadanie 7. (2 pkt)

- a) Wykorzystaj mapę i podaj czynnik sprzyjający eutrofizacji Jeziora Łuknajno.

.....

- b) Zaznacz poprawne zakończenie zdania.

Skutkiem procesu eutrofizacji jezior jest ...

- A. przyspieszenie rozwoju glonów zabarwiających wodę na zielonkawy kolor.
 B. wzrost zawartości tlenu na skutek rozkładu materii organicznej.
 C. wzrost zasolenia wód jeziora.
 D. spowolnienie odkładania osadów na dnie jeziora.

Zadanie 8. (1 pkt)

Wymień na podstawie mapy dwie cechy świadczące o młodoglacjalnej rzeźbie obszaru przedstawionego na mapie.

1

2

Zadanie 9. (1 pkt)

Podaj dwa przykłady działań, które powinny być podejmowane w Mazurskim Parku Krajobrazowym, aby nie doprowadzić do zniszczenia lub silnego przekształcenia unikalnego krajobrazu tego obszaru.

1.....

.....

2.....

.....

11. Próbný egzamin maturalny z geografii (styczeń 2009).

Poziom podstawowy.

Mapa: Fragment Bieszczadzkiego Parku Narodowego.

Zadania od 1. do 9. wykonaj na podstawie załączonej mapy fragmentu Bieszczadów.

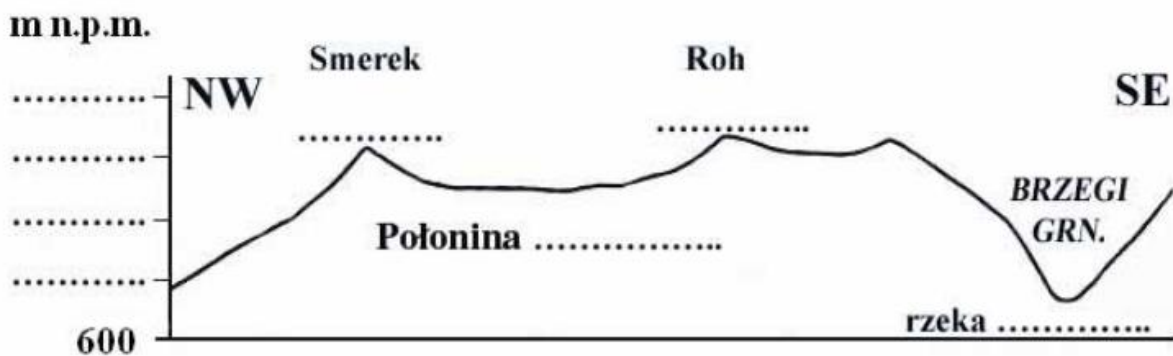
Zadanie 1. (1 pkt)

Odszukaj na mapie opisane szczyty górskie i wpisz ich nazwy do tabeli.

Opis położenia szczytów górskich	Nazwa szczytu
Najwyżej położony szczyt pasma rozdzielającego dorzecze Wetlinki i Górnej Solinki.	
Szczyt znajduje się 144 m powyżej Przełęczy M. Orłowicza.	
Szczyt położony na zachodniej granicy Bieszczadzkiego Parku Narodowego.	

Zadanie 2. (2 pkt)

Na rysunku przedstawiono profil grzbietowy jednej z połonin.

Na podstawie: Jerzy Wrona, *Regiony Polski. Rzeszowskie*, WSiP, Warszawa 1996

Uzupełnij profil, wpisując w odpowiednie miejsca:

- skalę pionową profilu
- wysokości bezwzględne dwóch wzniesień oraz nazwy geograficzne dwóch obiektów.

Zadanie 3. (2 pkt)

Spotkanie grupy turystów, wyruszających na Przełęcz Orłowicza, zostało wyznaczone w miejscu o współrzędnych geograficznych 49°09'30"N i 22°28'E.

- a) Podaj nazwę miejscowości, w której znajduje się to miejsce. Wymień jeden obiekt noclegowy znajdujący się w tej miejscowości.

Miejscowość.....

Obiekt.....

- b) Zaznacz współrzędne geograficzne Przełęcz Orłowicza.

- A. 49°10'10"N; 22°31'30"E
- B. 49°10'50"N; 22°29'50"E
- C. 49°11'40"N; 22°27'50"E
- D. 49°12'50"N; 22°30'50"E

Zadanie 4. (1 pkt)

Oblicz wysokość względną pomiędzy najwyżej położonym szczytem Połoniny Wetlińskiej a najwyżej położonym gospodarstwem w Górnej Wetlinie. Zapisz obliczenia.

Miejsce na obliczenia:

Odpowiedź: Wysokość względna wynosi.....

Zadanie 5. (2 pkt)

Odszukaj na mapie odcinki szlaków turystycznych:

- żółtego od szosy w osadzie Stare Sioło do schroniska ZHP „Ostoja”
- czerwonego od Srebrzystej Przełęczy do skrzyżowania dróg w Brzegach Górnych. Przyporządkuj każdemu ze szlaków po trzy cechy, które charakteryzują jego przebieg, wpisując odpowiednie litery.

Cechy przebiegu szlaków turystycznych:

- A. W większości przebiega przez teren niezalesiony.
- B. Na niewielkim, płaskim odcinku towarzyszy innemu szlakowi turystycznemu.
- C. Początkowo prowadzi wzdłuż linii grzbietowej, następnie wzdłuż szerokiej doliny rzecznej.
- D. Na pewnej długości prowadzi drogą gruntową.
- E. Prowadzi przez szczytowe partie Połoniny Wetlińskiej.
- F. Generalnie przebiega w kierunku SW-NE.
- G. W całości znajduje się poza Bieszczadzkim Parkiem Narodowym.
- H. Składa się z dwóch odcinków o podobnej długości: prawie płaskiego i bardzo stromego.

Szlak czerwony: Szlak żółty:

Zadanie 6. (1 pkt)

Zaznacz poprawne zakończenie zdania.

Azymut z Osadzkiego Wierchu w kierunku szczytu Roh wynosi

A. 70°

B. 110°

C. 160°

D. 200°

Zadanie 7. (1 pkt)

Podaj, na podstawie mapy, trzy przykłady walorów środowiska geograficznego Bieszczadów umożliwiających rozwój turystyki krajoznawczej na tym terenie.

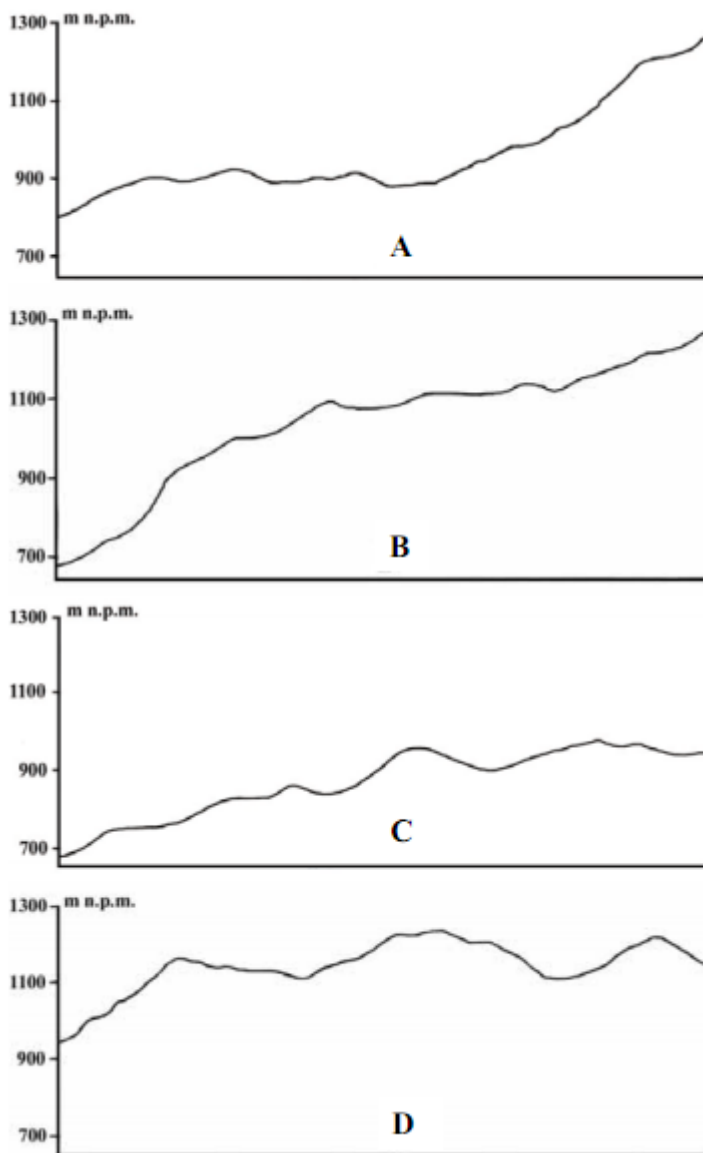
- 1.....
- 2.....
- 3.....

Zadanie 8. (1 pkt)

Rysunki przedstawiają profile topograficzne.

Wybierz, spośród profili topograficznych oznaczonych literami od A do D, profil przeprowadzony wzdłuż zielonego szlaku na odcinku od przystanku PKS w Rawce do Małej Rawki (1272 m n.p.m.). Zapisz odpowiednią literę.

Profil oznaczono literą:

Zadanie 9. (2 pkt)

Droga wojewódzka 897 przebiegająca przez obszar Bieszczadzkiego Parku Narodowego dzieli się na dwa wyraźnie różniące się odcinki:

1. od ujścia potoku Klimkowskiego do ujścia potoku Patarczakowskiego
2. od ujścia potoku Patarczakowskiego do Brzegów Górnych.

a) Uzupełnij tabelę, wpisując cechę przebiegu drogi charakterystyczną dla każdego z wydzielonych odcinków.

Odcinek drogi wojewódzkiej	Cechy przebiegu drogi
1.	
2.	

b) Wyjaśnij, dlaczego występują różnice w przebiegu drogi na wydzielonych odcinkach.

.....
.....

11. Próbny egzamin maturalny z geografii (styczeń 2009).

Poziom rozszerzony.

Mapa: Fragment Bieszczadzkiego Parku Narodowego.

Zadania od 1. do 9. wykonaj na podstawie załączonej mapy fragmentu Bieszczadów.

Zadanie 1. (2 pkt)

W dniu 22 czerwca grupa turystów spotyka się na szczycie Hnatowe Berdo.

a) Zaznacz wysokość górowania Słońca w tym miejscu w podanym dniu.

- A. $47^{\circ} 43'$
- B. $55^{\circ} 33'$
- C. $64^{\circ} 17'$
- D. $72^{\circ} 57'$

b) Zaznacz, po której stronie widnokregu turyści zobaczą zachód Słońca w tym dniu.

- A. Północnej
- B. Północno-zachodniej
- C. Południowo-zachodniej
- D. Zachodniej

Zadanie 2. (2 pkt)

Oblicz średni spadek potoku Patarczakowskiego od źródła do miejsca przecięcia z czarnym szlakiem. Wynik podaj w %. Zapisz obliczenia.

Miejsce na obliczenia:

Średni spadek potoku wynosi

Zadanie 3. (1 pkt)

Opis dotyczy jednego z zaznaczonych na mapie szlaków turystycznych.

Początkowo szlak biegnie bardzo łagodnym stokiem w kierunku północnym. Dalej stok staje się coraz bardziej stromy. Na wysokości 960 m n.p.m. szlak wchodzi do lasu i zaczyna pięć się mocniej w górę. W lesie prowadzi na północny zachód. Na granicy lasu gwałtownie skręca i wyprowadza na rozległą połoninę. Z lewej strony, w kierunku północnozachodnim, widoczny jest Roh oraz Hnatowe Berdo. Następnie szlak zmienia kierunek i doprowadza turystów do zabudowania położonego na wysokości 1200 m n.p.m.

Napisz, jakim kolorem oznaczono na mapie opisany szlak turystyczny. Podaj nazwę obiektu znajdującego się na końcu tego szlaku.

Kolor szlaku

Nazwa obiektu.....

Zadanie 4. (1 pkt)

Uczniowie znajdują się w dniu 22 grudnia w odległości około 200 metrów na wschód od Przełęczy M. Orłowicza. Chcą zaobserwować moment górowania Słońca.

Zaznacz godzinę czasu strefowego, o której uczniowie mogą dokonać tej obserwacji.

A. 11:30

B. 12:00

C. 12:30

D. 13:00

Zadanie 5. (2 pkt)

Uzupełnij tabelę, wpisując po jednym przykładzie cechy zagospodarowania oraz wskazanego elementu środowiska przyrodniczego, odróżniających na mapie pole B1 od pola B2.

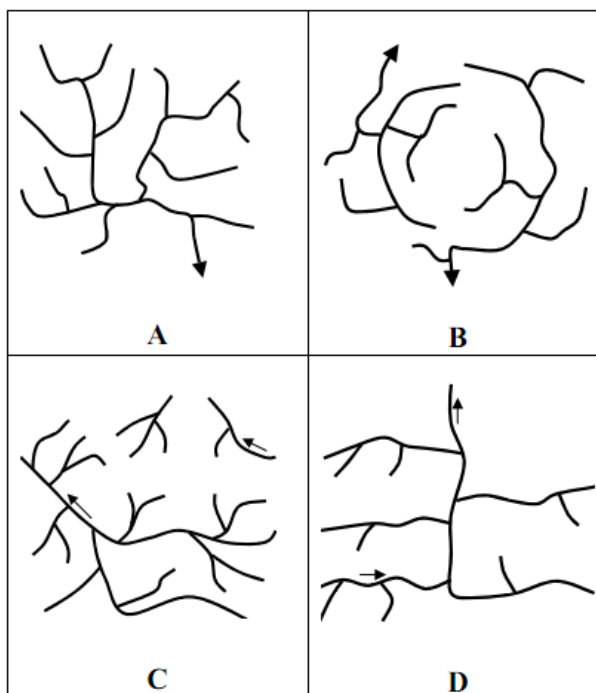
		Cechy odróżniające	
		Pole B1	Pole B2
Zagospodarowanie turystyczne			
Elementy środowiska przyrodniczego	rzeźba terenu		
	układ sieci rzecznej		

Zadanie 6. (1 pkt)

Na rysunkach od A do D przedstawiono typy geometryczne układu sieci rzecznej.

Podaj literę, którą oznaczono typ układu sieci rzecznej charakterystyczny dla terenu przedstawionego na mapie.

Litera:

Na podstawie: *Encyklopedia geograficzna świata*. Wyd. OPRES, Kraków 2001

Zadanie 7. (1 pkt)

Wykaż, na przykładzie kolejki wąskotorowej i drogi wojewódzkiej nr 897, wpływ rzeźby terenu na rozmieszczenie sieci komunikacyjnej.

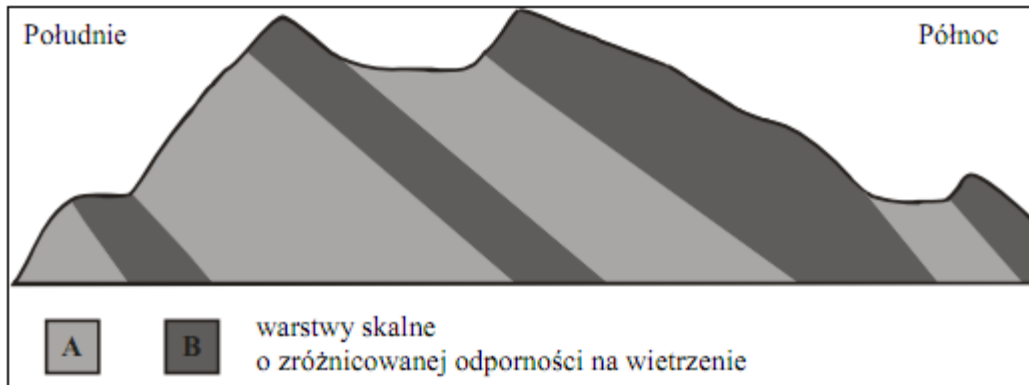
.....

.....

.....

Zadanie 8. (1 pkt)

Na rysunku przedstawiono uproszczony przekrój przez grzbiet Połoniny Wetlińskiej.

Na podstawie przekroju geologicznego i własnej wiedzy podaj, które z warstw oznaczonych literami A, B są mniej odporne na wietrzenie. Wybór uzasadnij.

Litera oznaczająca mniej odporne warstwy skalne:

Uzasadnienie wyboru:

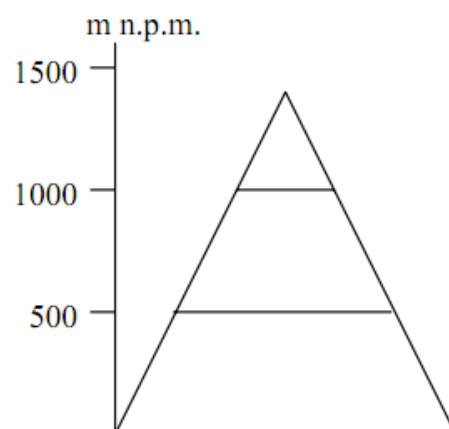
.....

Zadanie 9. (2 pkt)

a) Zaznacz na rysunku trzy piętra roślinne, występujące na terenie Bieszczadów. Użyj symboli wybranych z legendy.

Legenda

	wielogatunkowe lasy liściaste (piętro pogórza)
	las mieszany (regiel dolny)
	las iglaste (regiel górny)
	krzewy iglaste (kosodrzewina)
	łąki górskie (połoniny)

b) Podaj przykład wpływu warunków klimatycznych na zróżnicowanie roślinności górskiej.

.....

.....

.....

12. Egzamin maturalny z geografii (maj 2009).

Poziom podstawowy.

Mapa: Fragment Gór Świętokrzyskich.

Zadania od 1. do 9. wykonaj na podstawie załączonej barwnej mapy fragmentu Gór Świętokrzyskich.

Zadanie 1. (1 pkt)

Na zdjęciu lotniczym, wykonanym znad miejsca położonego w prawym górnym rogu pola B1 barwnej mapy, znajduje się fragment terenu przedstawionego na tej mapie w polach: A1, B1, A2, B2.

www.mostki.pl/images/16/lot_k_ptaka_p19.jpg

Odczytaj z mapy i podaj:

- nazwę pasma górskiego oznaczonego na fotografii literą A.

- nazwę miejscowości oznaczonej na fotografii literą B.

Zadanie 2. (2 pkt)

Odszukaj na mapie i wpisz do tabeli nazwy niżej opisanych obiektów geograficznych.

Opis obiektu	Nazwa obiektu
Wzniesienie o dwóch szczytach położone w Paśmie Klonowskim.	
Obszar ochrony ścisłej na północny zachód od drogi z Bodzentyna do Świętej Katarzyny.	
Hotel w paśmie Łysogór przy czerwonym szlaku turystycznym między Hucką Górą a Łysą Górą.	
Miejscowość położona na południowych stokach Łysogór, w której znajduje się Muzeum Wsi Kieleckiej.	

Zadanie 3. (1 pkt)

Podaj wysokość bezwzględną miejsca, w którym droga z Celin do Woli Szczygiełkowej przecina w polu B1 granicę Świętokrzyskiego Parku Narodowego.

Wysokość bezwzględna wynosi m n.p.m.

Zadanie 4. (1 pkt)

Oblicz odległość w terenie w linii prostej między szczytem Łysicy (pole A2) a Przełęczą Św. Mikołaja (pole B2). Podaj wynik z dokładnością do 0,1 km. Zapisz obliczenia.

Miejsce na obliczenia:

Odległość w terenie wynosi km

Zadanie 5. (1 pkt)

Rumowiska skalne, nazywane gołoborzami, stanowią charakterystyczny element rzeźby Gór Świętokrzyskich.

Podkreśl nazwy dwóch wzniesień, na stokach których znajdują się rumowiska skalne.

Psarska (pole A1) Agata (pole A2) Miejska Góra (pole B1) Łysa Góra (pole D3)

Zadanie 6. (1 pkt)

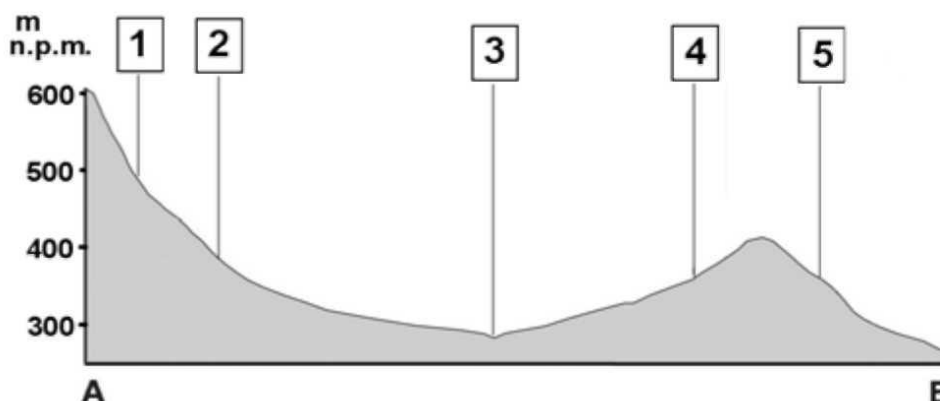
Wola Szczygiełkowa i Podłysica są miejscowościami położonymi w bliskim sąsiedztwie Świętokrzyskiego Parku Narodowego. Turysta wybrał spośród nich Podłysicę na miejsce noclegu i wyjścia na piesze wycieczki do Świętokrzyskiego Parku Narodowego.

Na podstawie mapy uzasadnij wybór turysty, podając dwa argumenty.

- 1
- 2

Zadanie 7. (2 pkt)

Poniższy profil topograficzny wykonano wzdłuż zaznaczonej na mapie linii AB.

Korzystając z mapy, przyporządkuj podanym w tabeli obiektom numery, którymi je oznaczono na powyższym profilu.

Obiekt	Numer na profilu
Gajówka Rachtanka	
Granica obszaru ochrony ścisłej (OOS) Łysica	
Granica Świętokrzyskiego Parku Narodowego	
Rzeka Czarna Woda	

Zadanie 8. (2 pkt)

Wymień walory turystyczne: dwa przyrodnicze i dwa pozaprzyrodnicze obszaru położonego na mapie w polach D3, E3.

Turystyczne walory przyrodnicze:

- 1
-
- 2
-

Turystyczne walory pozaprzyrodnicze:

- 1
-
- 2
-

Zadanie 9. (2 pkt)

Na drodze prowadzącej przez obszar ochrony ścisłej Święty Krzyż (pola D3, E3) ograniczono ruch samochodowy.

Zaproponuj trzy inne działania, które może podejmować dyrekcja Świętokrzyskiego Parku Narodowego w celu zmniejszenia negatywnego wpływu ruchu turystycznego na środowisko przyrodnicze obszaru ochrony ścisłej Święty Krzyż.

- 1
-
- 2
-
- 3
-

12. Egzamin maturalny z geografii (maj 2009).

Poziom rozszerzony.

Mapa: Fragment Gór Świętokrzyskich.

Zadania od 1. do 8. wykonaj na podstawie załączonej barwnej mapy fragmentu Gór Świętokrzyskich.

Zadanie 1. (1 pkt)

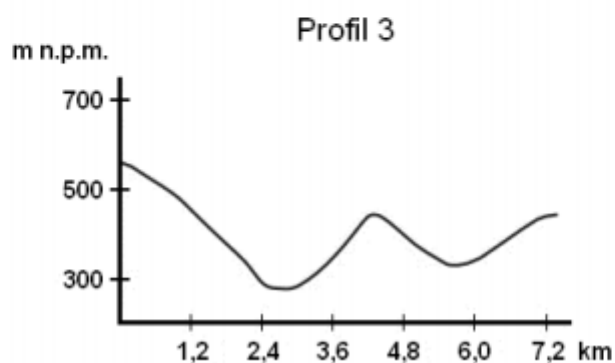
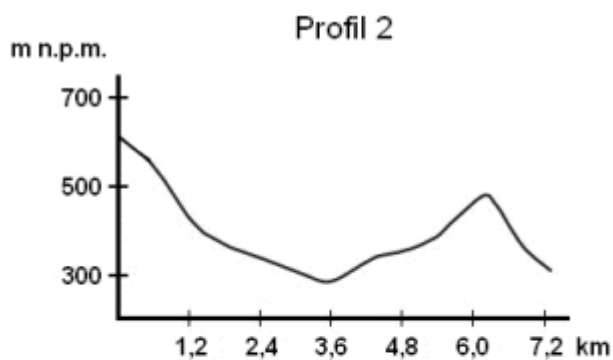
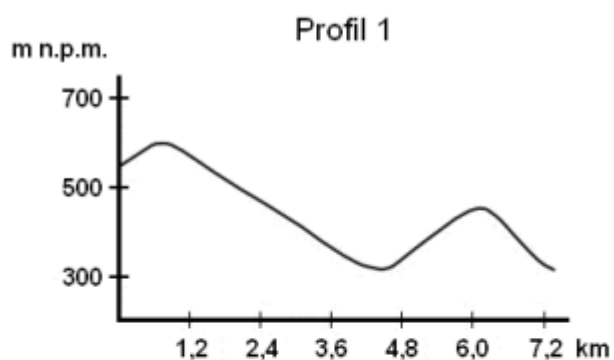
Podaj nazwę metody kartograficznej, za pomocą której przedstawiono na mapie:

- ukształtowanie powierzchni

- obiekty noclegowe

Zadanie 2. (1 pkt)

Poniżej przedstawiono trzy profile hipsometryczne oznaczone numerami 1, 2, 3.

Podaj numer profilu, który odpowiada przedstawionej na mapie linii profilu AB między szczytem Agata (pole A2) a Bodzentynem (pole B1).

Numer profilu

Zadanie 3. (1 pkt)

Podkreśl dwa obiekty, które znajdują się przy szlaku turystycznym między parkingiem w Nowej Słupi (pole E3) a szczytem Łysicy (pole A2).

- A. Muzeum Wsi Kieleckiej
- B. Ruiny kościoła p.w. Św. Ducha
- C. Gajówka Rachtanka
- D. Źródło św. Franciszka
- E. Buk Jagiełły

Zadanie 4. (2 pkt)

Oblicz średnie nachylenie stoku od szczytu Łysicy (pole A2) wzdłuż czerwonego szlaku w kierunku WNW do punktu, w którym szlak zmienia kierunek o 90°, położonego na wysokości 470 m n.p.m. Wynik podaj w %. Zapisz obliczenia.

Miejsce na obliczenia:

Średnie nachylenie stoku: %

Zadanie 5. (2 pkt)

Podaj trzy różnice między elementami środowiska przyrodniczego obszarów przedstawionych na mapie w polach A2 i D2.

- 1
- 2
- 3

Zadanie 6. (1 pkt)

Określ kształt wsi Dębno (pole C2) i wsi Porąbki (pole A3), wybierając spośród podanych poniżej.

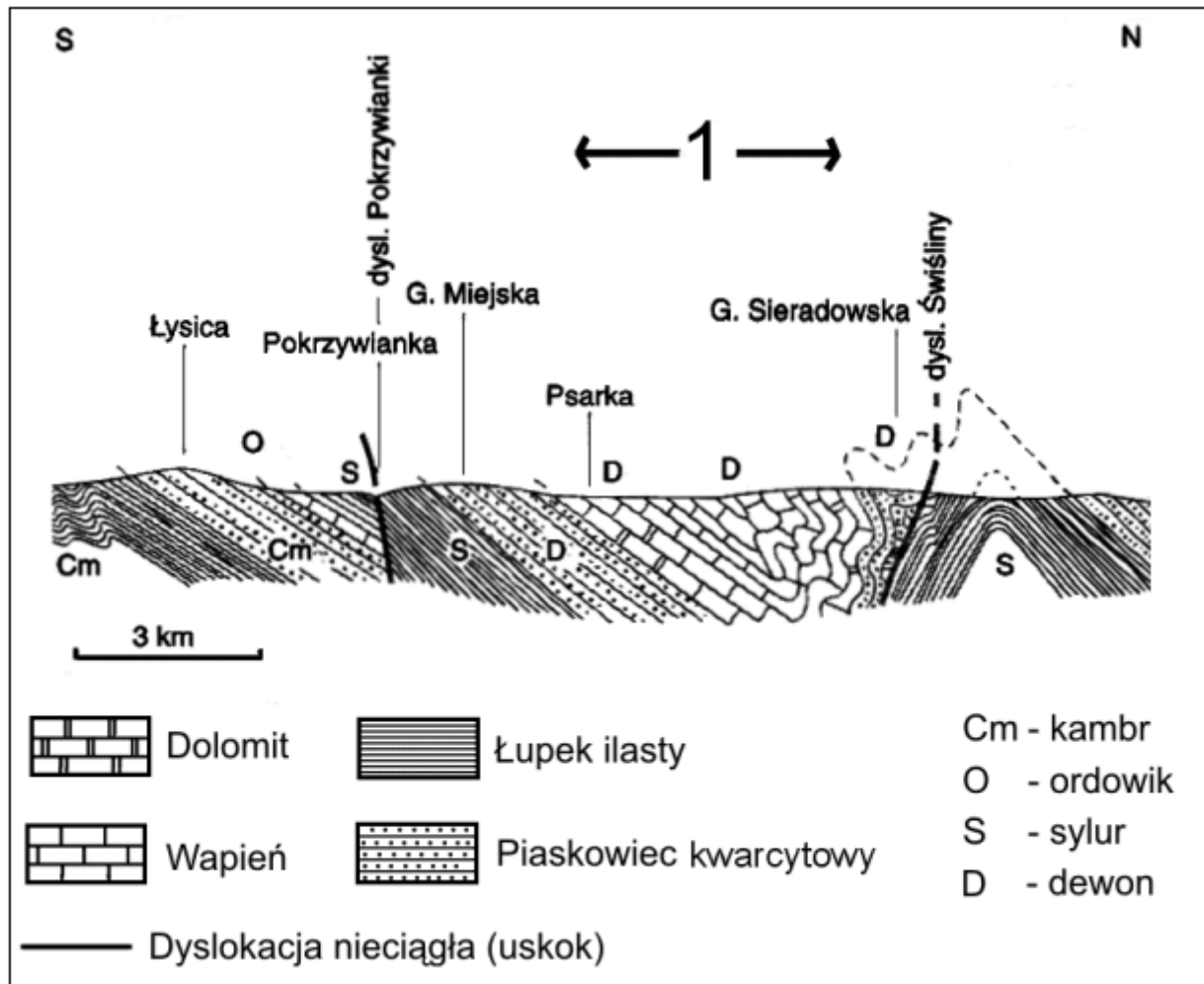
owalnica, ulicówka, rzędówka, wielodrożnica

Dębno

Porąbki

Zadanie 7. (2 pkt)

Na rysunku przedstawiono uproszczony przekrój geologiczny przez Łysogóry i obszar położony na północ od tego pasma.

Na podstawie: W. Mizerski, *Geologia Polski dla geografów*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2005

Wpisz obok każdego zdania literę P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub literę F, gdy zdanie jest fałszywe.

..... Łysica jest wyrzeźbiona z kambryjskich piaskowców kwarcytowych.

..... Skąły budujące Łysicę są młodsze od skał budujących Górę Miejską.

..... Obszar zaznaczony na przekroju numerem 1 ma budowę antyklinálną.

..... Dolina Pokrzywianki powstała w łupkach ilastych - skałach mniej odpornych na erozję niż piaskowce kwarcytowe.

Zadanie 8. (1 pkt)

Na fotografii przedstawiono rumowisko skalne nazywane gołoborzem, występujące w paśmie Łysogór.

Wyjaśnij proces wietrzenia mrozowego, który przyczynia się do powstania takiego rumowiska skalnego.

.....

.....

.....

.....

13. Egzamin maturalny z geografii (maj 2010).

Poziom podstawowy.

Mapa: Fragment Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej.

Zadania 1-7 wykonaj na podstawie załączonej barwnej mapy przedstawiającej fragment Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej oraz własnej wiedzy.

Zadanie 1. (2 pkt)

Na podstawie mapy uzupełnij poniższe zdania.

1. Wysokość bezwzględna niezalesionego wzniesienia położonego na północ od miejscowości Grabowa wynosi
2. Miejscowość, przez którą przebiegają: południk $19^{\circ}31'E$ oraz droga wojewódzka nr 791, nosi nazwę
3. Rzeka Minóżka wypływa ze źródła o nazwie
4. Formami ochrony przyrody występującymi na obszarze przedstawionym na mapie w polu D4

Zadanie 2. (1 pkt)

Na fotografii przedstawiono ostańce krasowe w Podzamczu (pole G1), które są formami terenu charakterystycznymi dla Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej.

Źródło: www.potworki.com.pl

Podkreśl poprawne zakończenie zdania.

Skała, w której są wyrzeźbione widoczne na zdjęciu ostańce krasowe, należy do grupy skał

- A. magmowych głębinowych.
- B. magmowych wylewnych.
- C. osadowych okruchowych luźnych.
- D. osadowych pochodzenia organicznego.

Zadanie 3. (2 pkt)

Turysta wybrał się na wycieczkę na szczyt wzniesienia Dąbrówka (pole E7).

a) Oblicz różnicę wysokości, jaką musi pokonać turysta wędrujący ze szkoły w Chechle (pole E6) na szczyt wzniesienia Dąbrówka (pole E7). Zapisz obliczenia.

Obliczenia:

Różnica wysokości..... m

b) Podkreśl poprawne zakończenie zdania.

Ze wzniesienia Dąbrówka (pole E7) turysta może w dniu 22 czerwca obserwować zachód Słońca, patrząc w kierunku miejscowości

- A. Błędów.
- B. Klucze.
- C. Kwaśniów.
- D. Grabowa.

Zadanie 4. (1 pkt)

Oblicz odległość w terenie w linii prostej między szczytem Dąbrówki (pole E7) a szczytem Buczej Góry (pole F7). Podaj wynik z dokładnością do 0,1 km. Zapisz obliczenia.

Obliczenia:

Odległość w terenie km

Zadanie 5. (1 pkt)

Na podstawie mapy podaj podobieństwo oraz różnicę w zagospodarowaniu terenu dla potrzeb turystów pomiędzy obszarami przedstawionymi w polach D3 i H2.

Podobieństwo:

.....
.....

Różnica:

.....
.....

Zadanie 6. (1 pkt)

Na podstawie mapy podaj dwie cechy przyrodnicze obszaru przedstawionego w polu H3, które nie sprzyjają osadnictwu.

- 1.....
- 2.....

Zadanie 7. (2 pkt)

Na terenie Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej istnieją obszary, na których pomimo dogodnych warunków przyrodniczych dla rozwoju turystyki miejscowa ludność w niewielkim stopniu czerpie korzyści z ruchu turystycznego. Przykładem są okolice wsi Żelazko i Śrubarnia (pola F3 i G4).

Zaproponuj trzy inwestycje na terenie wsi Żelazko lub Śrubarnia, które mogą przynieść mieszkańcom korzyści ekonomiczne wynikające z napływu turystów.

- 1.....
.....
- 2.....
.....
- 3.....
.....

13. Egzamin maturalny z geografii (maj 2010).

Poziom rozszerzony.

Mapa: Fragment Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej.

Zadania 1-7 wykonaj na podstawie załączonej barwnej mapy przedstawiającej fragment Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej oraz własnej wiedzy.

Zadanie 1. (1 pkt)

Na fotografii przedstawiono ruiny zamku w Podzamczu (pole G1).

Na podstawie mapy, fotografii i własnej wiedzy podaj dwa walory środowiska przyrodniczego, które przyczyniły się do wybudowania zamku w tym miejscu.

- 1.....
- 2.....

Zadanie 2. (1 pkt)

Z wieży zamku w Podzamczu (pole G1) zmierzono azymuty w kierunku

- A. Małej Skały (pole G2)
- B. skały Gołębnik (pole G2)
- C. wzniesienia o wysokości 434 m n.p.m. (pole H2)
- D. wzniesienia o wysokości 456 m n.p.m. (pole F2).

Zapisz literę, którą oznaczono obiekt o największej wartości zmierzonego azymutu.

Litera

Zadanie 3. (1 pkt)

Na podstawie przebiegu koryta Białej Przemszy podaj nazwę dominującego rodzaju erozji rzecznej. Uzasadnij odpowiedź.

Erozja.....

Uzasadnienie.....

Zadanie 4. (2 pkt)

W zamieszczonym poniżej tekście opisano zjawiska poprzedzające powstanie Pustyni Błędowskiej.

Na obszarze Pustyni Błędowskiej rzeki utworzyły w skałach triasowych głębokie doliny. W plejstocenie podczas kolejnych zlodowaceń te doliny były stopniowo wypełniane osadami piaszczysto-żwirowymi, aż zanikły całkowicie. Wraz ze zmianą klimatu na cieplejszy obszar dzisiejszej pustyni został w holocenie stopniowo opanowany przez roślinność leśną. Taki stan trwał do XIII w. W tym czasie w okolicach Olkusza powstał ośrodek górniczo-hutniczy. Na dużą skalę eksploatowano tu rudy ołowiu i srebra. Wybudowano piece hutnicze, które były opalane węglem drzewnym. Teren został pozbawiony lasów. Wylesienie było przyczyną zniszczenia gleby i odsłonięcia luźnych piasków. Wtedy zostało ukształtowane przez człowieka pustynne oblicze tego terenu. Wiatr zaczął intensywnie przenosić piasek, budować ruchome wydmy i tworzyć obniżenia deflacyjne.

Na podstawie: Szczypek T., Wika S., Czyłok A., Rachmonow O., Wach J., *Pustynia Błędowska fenomen polskiego krajobrazu*, Wydawnictwo Kubajak, 2001 r.

a) Na podstawie tekstu wybierz cztery wydarzenia, które doprowadziły do powstania Pustyni Błędowskiej. Wybrane wydarzenia uszereguj w kolejności od najstarszego do najmłodszego, wpisując w ramki odpowiadające tym wydarzeniom litery.

- A. Osuszenie i oziębienie klimatu w holocenie.
- B. Wypełnienie materiałem fluwioglacjalnym głębokich dolin rzecznych.
- C. Akumulacyjna i erozyjna działalność wiatru na antropogenicznie przekształconym terenie.
- D. Odsłonięcie piasku na skutek wycinania lasów.
- E. Powstanie ośrodka górniczo-hutniczego.

b) Wpisz we właściwe miejsca tabeli, obok wartości średniej rocznej temperatury powietrza i rocznej sumy opadów, podane poniżej nazwy pustyń.

Pustynie: Błędowska, Gobi, Sahara.

Obszar	Średnia roczna temperatura powietrza (w °C)	Roczna suma opadów (w mm)
	25,4	21
	7,5	700
	3,8	107

Źródło: Szczypek T., Wika S., Czyłok A., Rachmonow O., Wach J., *Pustynia Błędowska fenomen polskiego krajobrazu*, Wydawnictwo Kubajak, 2001 r.

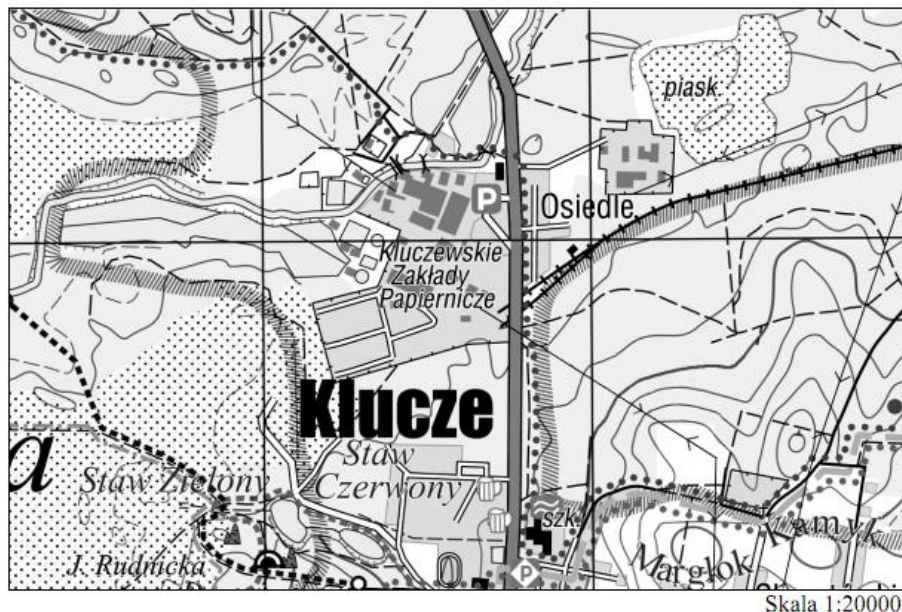
Zadanie 5. (2 pkt)

Podaj trzy różnice między elementami środowiska przyrodniczego obszarów przedstawionych na mapie w polach F4 i F5.

- 1.....
-
- 2.....
-
- 3.....
-

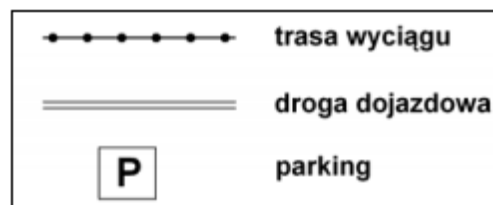
Zadanie 6. (1 pkt)

Obok przedstawiono fragment obszaru barwnej mapy szczegółowej.

Kolorem fioletowym oznaczono zadania wymagające obliczeń.

Wybierz miejsce, w którym rzeźba terenu sprzyja budowie wyciągu narciarskiego. Powyżej na mapie narysuj trasę wyciągu, drogę dojazdową i parking, stosując podane w legendzie sygnatury.

Zadanie 7. (1 pkt)

Oblicz wysokość górowania Słońca w dniu przesilenia zimowego dla miejsca, w którym znajduje się szkoła w Chechle (E6). Zapisz obliczenia.

Obliczenia

Wysokość górowania Słońca

Na podstawie dostępnych materiałów OKE oraz CKE zebrał i opracował: Dariusz Hryń